

შიდა აუდიტის პროფესიული პრაქტიკის საერთაშორისო სტანდარტები 2017

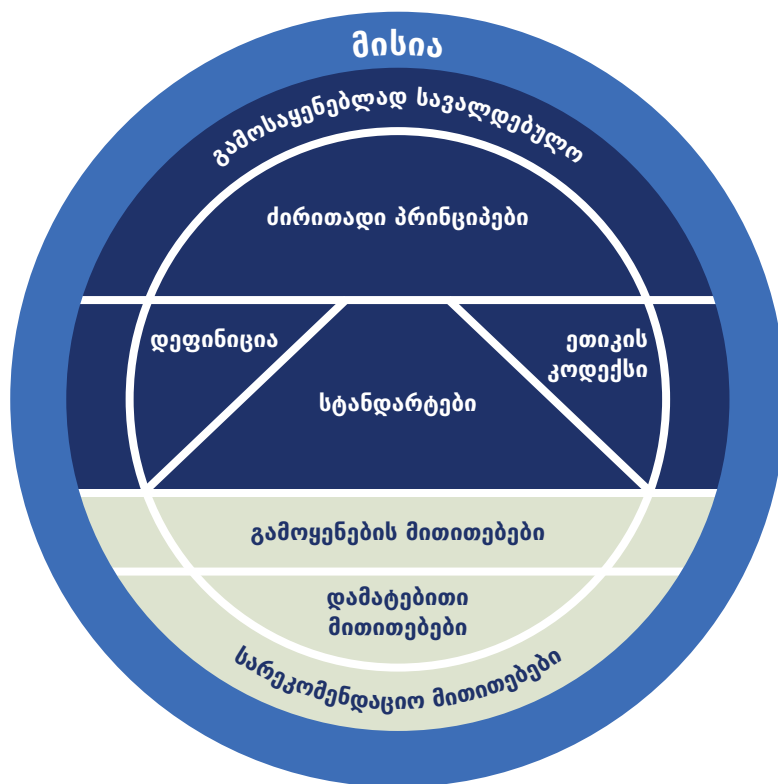
**The Institute of
Internal Auditors**

შიდა აუდიტის პროფესიული პრაქტიკის საერთაშორისო სტანდარტები 2017

შიდა აუდიტის
პროფესიული პრაქტიკის
საერთაშორისო სტანდარტები

„შიდა აუდიტის პროფესიული პრაქტიკის საერთაშორისო სტანდარტები 2017“-ის ქართულენოვანი ვერსია მომზადდა საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სახელმწიფო შიდა კონტროლის დეპარტამენტის (პარმონიზაციის ცენტრი) მიერ, გერმანიის საერთაშორისო თანამშრომლობის საზოგადოების (GIZ) მხარდაჭერით და გერმანიის ეკონომიკური თანამშრომლობისა და განვითარების ფედერალური სამინისტროს (BMZ) სახელით.

აღნიშნული სახელმძღვანელო სრულად შეესაბამება შიდა აუდიტორთა ინსტიტუტის (The IIA) მიერ შემუშავებულ შიდა აუდიტის მოქმედ საერთაშორისო სტანდარტებს.

აღსანიშნავია, რომ რიგ შემთხვევებში, სტანდარტში გამოყენებულ ტერმინებს არ აქვს შიდა აუდიტის პროფესიაში მკაფიოდ დამკვიდრებული ქართული შესატყვისი, ან საქართველოს კანონი „სახელმწიფო შიდა ფინანსური კონტროლის შესახებ“ განმარტავს სხვაგვარად, მაგალითად, ტერმინი *კლიენტი* — საჯარო სამსახურისათვის გულისხმობს *აუდიტის ობიექტს*, საკონსულტაციო საქმიანობის მიზნებისათვის, თუმცა სტანდარტების მოცემულ ვერსიაში, ტერმინები დატოვებულია ისე, როგორც შიდა აუდიტორთა საერთაშორისო ინსტიტუტი იყენებს, იმის გამო, რომ რომ შიდა აუდიტის პროფესიული პრაქტიკის საერთაშორისო სტანდარტები განკუთვნილია როგორც საჯარო, ასევე კერძო სექტორში შიდა აუდიტორული მომსახურების გაწევისთვის. თუმცა, ხაზგასმით არის აღსანიშნავი, რომ მოცემული სახელმძღვანელო, ფინანსთა სამინისტროს მიერ, ითარგმნა საჯარო სექტორის შიდა აუდიტორთათვის.

პარმონიზაციის ცენტრის გუნდი განსაკუთრებულ მადლობას უხდის საქართველოში სახელმწიფო შიდა ფინანსური კონტროლის რეფორმის მუდმივი მხარდაჭერისთვის გერმანიის საერთაშორისო თანამშრომლობის საზოგადოებას (GIZ) და ბატონ შალვა კიკნაძეს სახელმძღვანელოზე მუშაობისთვის.

შესავალი, სტანდარტები, ტერმინთა განმარტებები	1
შიდა აუდიტის პროფესიული პრაქტიკის საერთაშორისო სტანდარტები (სტანდარტები)	2
სტანდარტების შესავალი	2
შიდა აუდიტის პროფესიული პრაქტიკის საერთაშორისო სტანდარტები (IPPF)	7
ხარისხობრივი ატრიბუტიკის სტანდარტები	8
1000 — მიზანი, უფლებამოსილება და პასუხისმგებლობა	8
1010 — გამოსაყენებლად სავალდებულო სახელმძღვანელო მითითებების გათვალისწინება შიდა აუდიტის დებულებაში	9
1100 — დამოუკიდებლობა და ობიექტურობა	9
1110 — ორგანიზაციული დამოუკიდებლობა	10
1111 — პირდაპირი ურთიერთთანამშრომლობა აღმასრულებელ ხელმძღვანელობასთან ან ზედამხედველობის უმაღლეს ორგანოსთან	12
1112 — შიდა აუდიტის ხელმძღვანელის მიერ შიდა აუდიტის მიღმა არსებული ფუნქციების შესრულება	12
1120 — ინდივიდუალური ობიექტურობა	13
1130 — დამოუკიდებლობასა და ობიექტურობაზე უარყოფითად მოქმედი ფაქტორები.	14
1200 — პროფესიული კვალიფიკაცია და სამუშაოსადმი პროფესიონალური დამოკიდებულება	15
1210 — პროფესიული კვალიფიკაცია	15
1220 — პროფესიონალიზმი და საქმისადმი პროფესიონალური დამოკიდებულება	17
1230 — უწყვეტი პროფესიონალური განვითარება	19
1300 — ხარისხის უზრუნველყოფისა და გაუმჯობესების პროგრამა	19
1310 — ხარისხის უზრუნველყოფისა და გაუმჯობესების პროგრამის მოთხოვნები	19

1311 — შიდა შეფასებები.....	20
1312 — გარე შეფასებები.....	20
1320 — ანგარიშგება ხარისხის უზრუნველყოფისა და გაუმჯობესების პროგრამის თაობაზე.....	22
1321 — ფრაზის — „შეესაბამება შიდა აუდიტის პროფესიული პრაქტიკის საერთაშორისო სტანდარტებს“ — გამოყენება.....	23
1322 — შეუსაბამობის შესახებ ინფორმაციის გამჟღავნება	23
საქმიანობის სტანდარტები	24
2000 — შიდა აუდიტის საქმიანობის მართვა	24
2010 — დაგეგმვა	25
2020 — გეგმის წარდგენა და დამტკიცება	26
2030 — რესურსების მართვა	26
2040 — პოლიტიკა და პროცედურები	27
2050 — შიდა აუდიტის კოორდინაცია მარწმუნებელი და საკონსულტაციო მომსახურების გამწვევ სხვა მხარეებთან და მათი სამუშაოების შედეგების გამოყენება.....	27
2060 — ანგარიშგება ოპერაციული მენეჯმენტის, აღმასრულებელი ხელძღვანელობის და ზედამხედველობის უმაღლესი ორგანოს წინაშე	28
2070 — მომსახურების გარე მიმწოდებელი და პასუხისმგებლობა შიდა აუდიტზე	29
2100 — სამუშაოს არსი	30
2110 — ორგანიზაციის მმართველობა და ზედამხედველობა.....	30
2120 — რისკის მართვა	31
2130 — კონტროლი	33
2200 — ინდივიდუალური მომსახურების დაგეგმვა	34
2201 — დაგეგმვისას გასათვალისწინებელი საკითხები	34
2210 — აუდიტორული მომსახურების მიზნები.....	35

2220 — მომსახურების მასშტაბი.....	36
2230 — მომსახურების რესურსების გადანაწილება.....	37
2240 — აუდიტორული მომსახურების სამუშაო პროგრამა	38
2300 — აუდიტორული მომსახურების განხორციელება	38
2310 — ინფორმაციის განსაზღვრა და შეგროვება	38
2320 — ანალიზი და შეფასება	39
2330 — ინფორმაციის დოკუმენტირება.....	39
2340 — მონიტორინგი მომსახურების განვითარების პროცესზე.....	40
2400 — ინფორმირება მომსახურების შედეგების თაობაზე	41
2410 — საანგარიშგებო ინფორმაციის წარდგენის კრიტერიუმები	41
2420 — საანგარიშგებო ინფორმაციის წარდგენის ხარისხი.....	42
2421 — შეცდომები და გამოტოვებები	43
2430 — ფრაზის — „განხორციელდა შიდა აუდიტორთა პროფესიული პრაქტიკის საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისად“ გამოყენება.....	43
2431 — მომსახურების ფარგლებში შეუსაბამობის გამჟღავნება.....	43
2440 — შედეგების შეტყობინება.....	44
2450 — განზოგადებული მოსაზრება	45
2500 — მომსახურების შედეგებში ასახულ აღმოჩენებზე მენეჯმენტის მხრიდან რეაგირების პროცესის მონიტორინგი	46
2600 — ინფორმაციის მიწოდება დაშვებული ნარჩენი რისკების შესახებ	46
გამოყენებულ ტერმინთა განმარტებები	48

**შესავალი, სტანდარტები,
ტერმინთა განმარტებები**

შიდა აუდიტის პროფესიული პრაქტიკის საერთაშორისო სტანდარტები (სტანდარტები)

სტანდარტების შესავალი

შიდა აუდიტი ხორციელდება სხვადასხვა სამართლებრივ და კულტურულ გარემოში, განსხვავებული მიზნების, სიდიდის, სირთულისა და სტრუქტურის ორგანიზაციებში, ორგანიზაციისაგან დამოკიდებული თუ ორგანიზაციის შიგნით დასაქმებული პირების მიერ. მიუხედავად იმისა, რომ ამ გარემო პირობებმა შესაძლოა გავლენა იქონიოს შიდა აუდიტის პროფესიულ საქმიანობაზე, შიდა აუდიტორთა ინსტიტუტის (The IIA) პროფესიული პრაქტიკის საერთაშორისო სტანდარტების *(სტანდარტების)* მოთხოვნებთან შესაბამისობა შიდა აუდიტორებისათვის მნიშვნელოვან როლს თამაშობს უფლებამოვალუბებათა განხორციელებაში.

სტანდარტების მიზანია:

1. სახელმძღვანელო მითითებების შემუშავება შიდა აუდიტის პროფესიული პრაქტიკის საფუძვლების იმ ელემენტებისათვის, რომელთა გამოყენებაც სავალდებულოა.
2. მეთოდოლოგიური საფუძვლების შემუშავება შიდა აუდიტის სერვისების ფართე სპექტრის გაწევისა და შემდგომი ხელშეწყობისათვის, რაც სარგებელს მოუტანს ორგანიზაციას.
3. შიდა აუდიტის საქმიანობის შეფასებისათვის საბაზო კრიტერიუმების ჩამოყალიბება.
4. ორგანიზაციული პროცესებისა და ოპერაციების ხელშეწყობა.

სტანდარტები წარმოადგენს პრინციპებზე დაფუძნებულ სავალდებულო მოთხოვნების ერთობლიობას, რომელიც შედგება:

- შიდა აუდიტის პროფესიული პრაქტიკისა და საქმიანობის შედეგიანობის შესაფასებლად განსაზღვრული ძირითადი მოთხოვნებისა-

საერთაშორისო სტანდარტები

გან, რომლებიც შეიძლება გამოყენებული იქნას როგორც ორგანიზაციის დონეზე ისე ცალკეულ თანამშრომლებთან მიმართებაში მთელს მსოფლიოში.

- ინტერპრეტაციებისაგან, რომლებიც აზუსტებენ **სტანდარტებში** გამოყენებულ ტერმინებს და კონცეპტუალურ მიდგომებს.

წინამდებარე **სტანდარტები**, კოდექსთან ერთად, მოიცავენ შიდა აუდიტის პროფესიული პრაქტიკის საერთაშორისო საფუძვლების გამოსაყენებლად სავალდებულო ელემენტებს. შესაბამისად, სტანდარტთან და კოდექსთან შესაბამისობა აჩვენებს შიდა აუდიტის პროფესიული პრაქტიკის საერთაშორისო საფუძვლების გამოსაყენებლად სავალდებულო ელემენტებთან შესაბამისობას.

სტანდარტები იყენებენ ტერმინებს, რომელთა მნიშვნელობები ამ დოკუმენტის მიზნებისათვის მოცემულია ტერმინთა განმარტებებში. სტანდარტების სწორად გაგებისა და გამოყენებისათვის აუცილებელია ტერმინთა განმარტებაში მითითებული მნიშვნელობების გათვალისწინება. გარდა ამისა, სტანდარტებში გამოყენებული სიტყვა „უნდა“ („must“), გაგებული უნდა იქნას როგორც მითითებული მოთხოვნის სავალდებულო (უპირობო) შესრულება, ხოლო სადაც მითითებულია სიტყვა „საჭირო“ ან მისი სინონიმი („should“), მოთხოვნასთან შესაბამისობა უნდა იქნას როგორც ობიექტური საჭიროება, გარდა დასაბუთებული გარემოებებით ახსნილი გამონაკლისებისა ან პროფესიული განსჯის შემთხვევებისა.

სტანდარტები დაჯგუფებულია ორ კატეგორიად: ხარისხობრივი ატრიბუტიკისა და საქმიანობის სტანდარტებად. ხარისხობრივი ატრიბუტიკის სტანდარტები ადგენს მოთხოვნებს ორგანიზაციებისა და იმ პირებისათვის, რომლებიც შიდა აუდიტის ფუნქციას ასრულებენ. საქმიანობის სტანდარტები აღწერენ შიდა აუდიტის საქმიანობის სფეროებს და განსაზღვრავენ კრიტერიუმებს, რომლებიც შეიძლება გამოყენებულ იქნას განეული მომსახურებების შესაფასებლად. ხარისხობრივი ატრიბუტიკისა და საქმიანობის

საერთაშორისო სტანდარტები

სტანდარტები გამოიყენება ყველა სახის შიდა აუდიტის მომსახურებისათვის.

ხარისხობრივი ატრიბუტიკისა და საქმიანობის სტანდარტებში დამატებით ასევე მითითებულია ის სფეროებიც, რომლებშიც გამოიყენება სტანდარტები. ესენია: მარწმუნებელი მომსახურება (A) და საკონსულტაციო მომსახურება (C).

მარწმუნებელი მომსახურებები მოიცავს შიდა აუდიტორების მიერ მიღებული მტკიცებულებების ობიექტურ შეფასებას, რათა გამოხატული იქნას შემაჯამებელი მოსაზრება ან დასკვნები ორგანიზაციის, ოპერაციის, ფუნქციის, პროცესის, სისტემის ან სხვა შეფასების ობიექტის თაობაზე. მარწმუნებელი მომსახურების შინაარსი და მასშტაბი განისაზღვრება შიდა აუდიტორის მიერ. ზოგადად, მარწმუნებელ მომსახურებებში მონაწილეობს სამი მხარე: (1) პირი ან ჯგუფი, რომელიც უშუალოდ არის ჩართული ორგანიზაციული ერთეულის, ოპერაციის, ფუნქციის, პროცესის, სისტემის ან სხვა შეფასების ობიექტის საქმიანობაში — პროცესის მესაკუთრე, (2) შეფასების განმახორციელებელი პირი ან ჯგუფი — შიდა აუდიტი, და (3) პირი ან ჯგუფი, რომელიც იყენებს შეფასების შედეგებს — მომხმარებელი.

საკონსულტაციო მომსახურება თავისი არსით სარეკომენდაციო შინაარსისაა და ჩვეულებრივ ხორციელდება მომსახურების კლიენტის სპეციფიკური მოთხოვნის შესაბამისად. საკონსულტაციო მომსახურების შინაარსი და მასშტაბი წარმოადგენს მომსახურების კლიენტთან შეთანხმების საგანს. საკონსულტაციო მომსახურებების განვლაში მონაწილეობს ორ მხარე: (1) მომსახურების მიმწოდებელი პირი ან ჯგუფი — შიდა აუდიტორი, და (2) რჩევის მომთხოვნი და მიმღები პირი ან ჯგუფი — მომსახურების კლიენტი. საკონსულტაციო მომსახურების განხორციელების დროს შიდა აუდიტორმა უნდა შეინარჩუნოს ობიექტური და საკუთარ თავზე არ აიღოს მენეჯერული პასუხისმგებლობა.

საერთაშორისო სტანდარტები

სტანდარტები ვრცელდება როგორც შიდა აუდიტის თანამშრომლებზე, ისე შიდა აუდიტის ერთეულებზე. ყველა შიდა აუდიტორი პასუხისმგებელია იმ სტანდარტების დაცვაზე, რომლებიც ეხება ინდივიდუალურ ობიექტურობას, კომპეტენტურობას და საქმისადმი პროფესიულ დამოკიდებულებას, ასევე იმ სტანდარტებს, რომლებიც ადგენენ გარკვეულ მოთხოვნებს მათ მიერ მოვალეობის შესრულებისათვის. შიდა აუდიტის ხელმძღვანელი დამატებით პასუხისმგებელია შიდა აუდიტის ყველა ერთეულის მიერ **სტანდარტების** დაცვაზე.

თუ შიდა აუდიტორებს ან შიდა აუდიტის ერთეულს კანონის ან ნორმატიული აქტის საფუძველზე არ შეუღიათ დაიცვან **სტანდარტების** გარკვეული ნაწილი, მაშინ აუცილებელია აუდიტორებმა დაიცვან **სტანდარტების** სხვა დანარჩენი მოთხოვნები და მოხდეს შესაბამისი ინფორმაციის გამჟღავნება.

თუ **სტანდარტები** გამოიყენება სხვა მარეგულირებელი ორგანოს მიერ დადგენილი მოთხოვნებთან ერთად, შიდა აუდიტორს, საჭიროებისამებრ შეუძლიათ მიუთითონ ამ მოთხოვნების გამოყენების თაობაზე. იმ შემთხვევაში, თუკი შიდა აუდიტი აცხადებს **სტანდარტებთან** შესაბამისობის თაობაზე და არსებობს განსხვავება **სტანდარტებსა** და სხვა მარეგულირებელ მოთხოვნებს შორის, შიდა აუდიტორებმა და შიდა აუდიტმა უნდა უზრუნველყოს **სტანდარტებთან** შესაბამისობა და შეიძლება გაითვალისწინონ სხვა მარეგულირებელი მოთხოვნები, თუკი ეს უკანასკნელი უფრო მკაცრია.

სტანდარტების გადამუშავება და განახლება მუდმივი პროცესია. შიდა აუდიტის სტანდარტების საერთაშორისო საბჭო **სტანდარტების** გამოცემაზე ახორციელებს ფართო კონსულტაციებსა და განხილვებს. ეს მოიცავს მომზადებულ ცვლილებების პროექტზე მსოფლიო მასშტაბის მონვევას საჯარო კომენტარების მიწოდების თაობაზე. ცვლილებების ყველა პროექტი ქვეყნდება The IIA—ს ვებ გვერდზე და მიეწოდება IIA—ს ყველა რეგიონალურ ინსტიტუტს.

საერთაშორისო სტანდარტები

სტანდარტების სრულყოფასთან დაკავშირებით მომზადებული კომენტარები და წინადადებები მიწოდებული უნდა იქნას შიდა აუდიტორთა საერთაშორისო ინსტიტუტისათვის. შემდეგ მისამართზე:

The Institute of Internal Auditors
Standards and Guidance
1035 Greenwood Blvd, Suite 401
Lake Mary, FL 32746 USA
E-mail: guidance@theiia.org   Web: www.globaliia.org

**შიდა აუდიტის პროფესიული
პრაქტიკის საერთაშორისო
სტანდარტები (IPPF)**

ხარისხობრივი ატრიბუტიკის სტანდარტები

1000 — მიზანი, უფლებამოსილება და პასუხისმგებლობა

შიდა აუდიტის საქმიანობის მიზანი, უფლებამოსილება და პასუხისმგებლობა განსაზღვრული უნდა იყოს ორგანიზაციის შიდა აუდიტის დებულებით, რაც შესაბამისობაში უნდა იყოს შიდა აუდიტის მისიასთან და შიდა აუდიტის პროფესიული პრაქტიკის საერთაშორისო საფუძვლების სხვა ელემენტებთან (შიდა აუდიტის საქმიანობის ძირითადი პრინციპები, ეთიკის კოდექსი, *სტანდარტები* და შიდა აუდიტის დეფინიცია). შიდა აუდიტის ხელმძღვანელმა პერიოდულად უნდა განიხილოს შიდა აუდიტის დებულებაში ცვლილებების განხორციელების აუცილებლობის საკითხი და შესათანხმებლად წარუდგინოს იგი უმაღლეს ხელმძღვანელობასა და ზედამხედველობის უმაღლეს ორგანოს.

ინტერპრეტაცია

შიდა აუდიტის დებულება შიდა ფორმალიზებული დოკუმენტია, რომელიც განსაზღვრავს შიდა აუდიტის საქმიანობის მიზანს, უფლებამოსილებასა და პასუხისმგებლობას. შიდა აუდიტის დებულებით განისაზღვრება შიდა აუდიტის ერთეულის სტატუსი ორგანიზაციაში, მათ შორის, შიდა აუდიტის ხელმძღვანელის ფუნქციონალური ანგარიშშეგებლობის შინაარსი აღმასრულებელ მენეჯმენტთან და ზედამხედველობის უმაღლესი რგოლის ორგანოების წინაშე; საოპერაციო დოკუმენტაციასთან, თანამშრომლებთან და მატერიალურ ქონებასთან (აქტივებთან) შიდა აუდიტის წვდომის უფლებები, რაც აუცილებელია შესაბამისი მომსახურების გასანევად; შიდა აუდიტის სამოქმედო არეალი. საბოლოო გადანყევტილებას შიდა აუდიტის დებულების ამოქმედების თაობაზე იღებს აღმასრულებელი მენეჯმენტი და ზედამხედველობის უმაღლესი ორგანო.

1000.A1 — ორგანიზაციისთვის გასაწევი მარნშუნებელი მომსახურებების სახეები დადგენილი უნდა იყოს შიდა აუდიტის დებულებით. თუ მარნშუნებელი მომსახურება გაიწევა ორგანიზაციის გარეთ არსებული მესამე მხარეებისათვის, ამ მარნშუნებელი მომსახურების სახეები დადგენილი უნდა იყოს შიდა აუდიტის დებულებაში.

1000.C1 — საკონსულტაციო მომსახურების სახეები დადგენილი უნდა იყოს შიდა აუდიტის დებულებით.

1010 — გამოსაყენებლად სავალდებულო სახელმძღვანელო მითითებების გათვალისწინება შიდა აუდიტის დებულებაში

შიდა აუდიტის დებულებაში გათვალისწინებული უნდა იყოს შიდა აუდიტის საქმიანობის ძირითადი პრინციპების, ეთიკის კოდექსის, *სტანდარტებისა* და შიდა აუდიტის განსაზღვრების გამოყენების სავალდებულო შინაარსი. აუდიტის ხელმძღვანელმა შიდა აუდიტის მისია და შიდა აუდიტის პროფესიული პრაქტიკის საერთაშორისო საფუძვლების სავალდებულო ელემენტები უნდა განიხილოს უმაღლეს მენეჯმენტთან და ზედამხედველობის უმაღლესი ორგანოსთან.

1100 — დამოუკიდებლობა და ობიექტურობა

შიდა აუდიტი უნდა იყოს დამოუკიდებელი, ხოლო შიდა აუდიტორები ობიექტურები უნდა იყვნენ თავიანთი უფლებამოვალეობის შესრულებისას.

ინტერპრეტაცია:

დამოუკიდებლობა ნიშნავს ისეთი გარემოებების არ არსებობას, რომლებიც საფრთხეს უქმნის შიდა აუდიტის ერთეულის მიერ უფლებამოსილების განხორციელების შესაძლებლობას ზეგავლენის გარეშე. იმისათვის, რომ მიღწეული იქნას დამოუკიდებლობის ისეთი ხარისხი,

სტანდარტი 1110

რომელიც საჭიროა შიდა აუდიტის ერთეულზე დაკისრებულ უფლებამოსაღებობის ეფექტიანად შესასრულებლად, შიდა აუდიტის ხელმძღვანელს უნდა გააჩნდეს პირდაპირი და შეუზღუდავი წვდომა უმაღლეს ხელმძღვანელობასთან და ზედამხედველობის უმაღლეს ორგანოსთან. ეს შესაძლოა მიღწეულ იქნას ორივე მხარესთან პარალელური ანგარიშგების მექანიზმის ჩამოყალიბებით. დამოუკიდებლობასთან დაკავშირებული საფრთხეები გაკონტროლდებული უნდა იქნას თითოეული აუდიტორის, ინდივიდუალური შემონმების, ფუნქციონალურ და ორგანიზაციულ დონეებზე.

ობიექტურობა ნიშნავს ისეთ მიუკერძოებელ მენტალურ მდგომარეობას, რომელიც შიდა აუდიტორებს შესაძლებლობას აძლევს ისე გასწიონ მომსახურება, რომ თვითონ ირწმუნონ თავისი სამუშაოს შედეგი და არ დაუშვან მის ხარისხთან დაკავშირებული კომპრომისები. ობიექტურობა მოითხოვს, რომ შიდა აუდიტორებმა აუდიტის ობიექტთან დაკავშირებული თავიანთი მოსაზრებები არ დაუქვემდებარონ სხვების მოსაზრებებს. ობიექტურობასთან დაკავშირებული საფრთხეები უნდა გაკონტროლდეს თითოეული აუდიტორის, ინდივიდუალური შემონმების, ფუნქციონალურ და ორგანიზაციულ დონეებზე.

1110 — ორგანიზაციული დამოუკიდებლობა

შიდა აუდიტის ხელმძღვანელი ანგარიშვალდებული უნდა იყოს მმართველობითი რგოლის ისეთი დონის წინაშე, რომელიც უზრუნველყოფს შიდა აუდიტის ერთეულის უფლებამოსაღებობის სათანადოდ განხორციელებას. აუდიტის ხელმძღვანელმა, სულ მცირე წელიწადში ერთხელ, უმაღლეს ხელმძღვანელობას და/ან ზედამხედველობის უმაღლეს ორგანოს უნდა დაუდასტუროს საბჭოს შიდა აუდიტორული საქმიანობის ორგანიზაციული დამოუკიდებლობა.

ინტერპრეტაცია

ორგანიზაციული დამოუკიდებლობა ფაქტიურად მიიღწევა, როცა შიდა აუდიტის ხელმძღვანელი ფუნქციონალურად ანგარიშვალდებულია ორგანიზაციის აღმასრულებელი ხელმძღვანელობის და/ან ზედამხედველობის უმაღლესი ორგანოს წინაშე. ფუნქციონალური ანგარიშვალდებულების მაგალითებია:

- ორგანიზაციის აღმასრულებელი ხელმძღვანელობის ან ზედამხედველობის უმაღლეს ორგანოს მიერ შიდა აუდიტის დებულების დამტკიცება;
- ორგანიზაციის აღმასრულებელი ხელმძღვანელობის ან ზედამხედველობის უმაღლესი ორგანოს მიერ რისკზე ორიენტირებული შიდა აუდიტის გეგმის დამტკიცება;
- შიდა აუდიტის ფინანსური ბიუჯეტისა და რესურსების გეგმის დამტკიცება;
- ორგანიზაციის აღმასრულებელი ხელმძღვანელობის ან ზედამხედველობის უმაღლესი ორგანოს მიერ აუდიტის ხელმძღვანელისაგან ინფორმაციის მიღება შიდა აუდიტის ერთეულის მუშაობის შედეგებთან, აუდიტის გეგმის შესრულებასა და სხვა საკითხებთან მიმართებაში;
- ორგანიზაციის აღმასრულებელი ხელმძღვანელობის ან ზედამხედველობის უმაღლესი ორგანოს მიერ აუდიტის ხელმძღვანელის დანიშნისა და გათავისუფლების შესახებ გადაწყვეტილებების შეთანხმება;
- ორგანიზაციის აღმასრულებელი ხელმძღვანელობის ან ზედამხედველობის უმაღლესი ორგანოს მიერ შიდა აუდიტის ხელმძღვანელის შრომითი ანაზღაურების შესახებ და
- მენეჯმენტისა და აუდიტის ხელმძღვანელისაგან შესაბამისი ინფორმაციის მიღება იმის დადასტურებად არსებობს თუ არა რაიმე მიუღებელი შემლუდვა სამუშაოს მასშტაბის ან რესურსებთან მიმართებაში.

სტანდარტი 1110

სტანდარტი 1110.A1-1112

1110.A1 — შიდა აუდიტი თავისუფალი უნდა იყოს მესამე მხარის ჩარევისაგან შიდა აუდიტის მასშტაბის განსაზღვრის, შემოწმების განხორციელებისა და შემოწმების შედეგების წარდგენისას. შიდა აუდიტის ხელმძღვანელმა ორგანიზაციის აღმასრულებელ ხელმძღვანელობას ან ზედამხედველობის უმაღლეს ორგანოს უნდა მიაწოდოს ინფორმაცია მსგავსი ჩარევის შესახებ და განიხილოს მისი შესაძლო შედეგები.

1111 — პირდაპირი ურთიერთთანამშრომლობა აღმასრულებელ ხელმძღვანელობასთან ან ზედამხედველობის უმაღლეს ორგანოსთან

შიდა აუდიტის ხელმძღვანელს პირდაპირი კომუნიკაცია უნდა გააჩნდეს და უშუალოდ თანამშრომლობდეს ორგანიზაციის აღმასრულებელ ხელმძღვანელობასთან ან ზედამხედველობის უმაღლეს ორგანოსთან.

1112 — შიდა აუდიტის ხელმძღვანელის მიერ შიდა აუდიტის მიღმა არსებული ფუნქციების შესრულება

იმ შემთხვევაში თუკი შიდა აუდიტის ხელმძღვანელი ასრულებს ან გეგმავს რომ შეასრულოს ისეთი ფუნქციები და/ან მოვალეობები, რომელიც შიდა აუდიტის სფეროს მიღმაა, დამოუკიდებლობასა და ობიექტურობაზე უარყოფითი ზეგავლენის შეზღუდვის მიზნით, მიღებული უნდა იქნას დამცავი ღონისძიებები.

ინტერპრეტაცია

შიდა აუდიტის ხელმძღვანელს შეიძლება დაეკისროს შიდა აუდიტის მიღმა არსებული დამატებითი ფუნქციებისა და მოვალეობების შესრულება. მაგალითად, შესაბამისობის კონტროლის ან რისკის მართვის მოვალეობები. ამ ფუნქციებისა და მოვალეობების შესრულებამ შეიძლება უარყოფითად იმოქმედოს ან აღქმული იქნას როგორც შიდა აუდიტის ორგანიზაციულ დამოუკიდებლობაზე ან შიდა აუდიტორთა ინდივიდუალურ

ობიექტურობაზე ზემოქმედებად. დაცვის ღონისძიებები არის ღონისძიებათა ერთობლიობა, რომლებიც შესაძლო უარყოფითი ზემოქმედების შეზღუდვის მიზნით, ჩვეულებრივ ხორციელდება აღმასრულებელი ხელმძღვანელობის ან მდებარეობის უმაღლეს ორგანოს მიერ. ეს ღონისძიებები შეიძლება მოიცავდეს შიდა აუდიტის ხელმძღვანელის ფუნქციონალური და ადმინისტრაციული ანგარიშგებლობის იერარქიისა და ვალდებულებების პერიოდულ შეფასებას და ალტერნატიული აუდიტის ჩატარების ვარიანტების შემუშავებას იმ სფეროებისათვის, რომელიც წარმოადგენენ შიდა აუდიტის დამატებითი ვალდებულებას.

1120 — ინდივიდუალური ობიექტურობა

შიდა აუდიტორები უნდა იყონ მიუკერძოებელნი და არატენდენციურები, მათ თავი უნდა აარიდონ ნებისმიერი სახის ინტერესთა კონფლიქტს.

ინტერპრეტაცია

ინტერესთა კონფლიქტები ისეთი სიტუაციებია, როდესაც საზოგადოებრივი ნდობით აღჭურვილ შიდა აუდიტორს გააჩნია ურთიერთსაწინააღმდეგო პროფესიული და პირადი ინტერესები. ასეთი ურთიერთსაწინააღმდეგო ინტერესების არსებობამ შეიძლება გაართულოს აუდიტორების მხრიდან მოვალეობების მიუკერძოებლად შესრულება. ინტერესთა კონფლიქტი შეიძლება არსებობდეს იმ შემთხვევებშიც, რომლებსაც არ მივყავართ არაეთიკური ან არასწორი ქმედებების განხორციელებამდე. ინტერესთა კონფლიქტმა შესაძლოა წარმოშვას არასათანადო ქმედების გარეგნული აღქმა, რამაც შესაძლოა გამოიწვიოს შიდა აუდიტორის, შიდა აუდიტის ერთეულისა და პროფესიის მიმართ ნდობის დაკარგვა. ინტერესთა კონფლიქტმა შესაძლოა ზიანი მიაყენოს შიდა აუდიტორის მიერ მოვალეობისა და პასუხისმგებლობის ობიექტურად შესრულების შესაძლებლობას.

1130 — დამოუკიდებლობასა და ობიექტურობაზე უარყოფითად მოქმედი ფაქტორები.

თუკი დამოუკიდებლობა ან ობიექტურობა უკვე ექვემდებარება უარყოფით ზემოქმედებას ან შეიძლება გარეგნულად აღქმული იქნას როგორც უარყოფითი ზემოქმედება, ინფორმაცია აღნიშნულის შესახებ მიწოდებული უნდა იქნას სათანადო მხარეებისათვის. ინფორმაციის წარდგენის მეთოდები დამოკიდებულია უარყოფითი ზემოქმედების სახეზე.

ინტერპრეტაცია

ორგანიზაციულ დამოუკიდებლობასა და ინდივიდუალურ ობიექტურობაზე უარყოფითი ზემოქმედება შესაძლოა დაკავშირებული იყოს, თუმცა ამით არ შემოიხზავრება, პირად ინტერესთა კონფლიქტთან, აუდიტის მასშტაბის შეზღუდვასთან, დოკუმენტაციაზე, თანამშრომლებზე, აქტივებსა და რესურსებზე, მათ შორის დაფინანსებაზე დაშვების უფლებებთან.

სათანადო მხარეები, რომლებსაც უნდა მიეწოდოთ ინფორმაცია ორგანიზაციულ დამოუკიდებლობასა და ინდივიდუალურ ობიექტურობაზე უარყოფითი ზემოქმედების თაობაზე, განისაზღვრება აღმასრულებელი ხელმძღვანელობისა და ზედამხედველობის უმაღლესი ორგანოს მხრიდან, შიდა აუდიტის დებულებით დადგენილ შიდა აუდიტის ერთეულისა და მისი ხელმძღვანელის უფლებამოსილების მიმართ არსებული მოლოდინის საფუძველზე და ასევე ამ ზემოქმედების შინაარსის მიხედვით.

1130.A1 — შიდა აუდიტორებმა თავი უნდა შეიკავონ იმ კონკრეტული საოპერაციო პროცესების შეფასებისგან, რომელთა განხორციელებაც ისინი წარსულში იყვნენ პასუხისმგებელნი. ითვლება, რომ ობიექტურობა ექვემდებარება უარყოფით ზემოქმედებას, თუკი შიდა აუდიტორი მარწმუნებელ მომსახურებს სწევს იმ საქმიანობის სფეროზე, რომელზეც იგი პასუხისმგებელი იყო გასული წლის განმავლობაში.

1130.A2 — მარწმუნებელი მომსახურებების გაწევა საქმიანობის იმ სფეროებში, რომლებზეც შიდა აუდიტის ხელმძღვანელს აქვს პასუხისმგებლობა, განხორციელებულ უნდა იქნას შიდა აუდიტის ფუნქციის გარეთ მყოფი მესამე მხარის ზედამხედველობით.

1130.A3 — შიდა აუდიტის ერთეულს შეუძლია მარწმუნებელი მომსახურება გაწიოს იმ სფეროებშიც, სადაც მანამდე გაიწეოდა საკონსულტაციო მომსახურება, იმ პირობით, რომ საკონსულტაციო მომსახურების შინაარსი უარყოფით ზემოქმედებას არ მოახდენს აუდიტორთა ინდივიდუალურ ობიექტურობაზე და აუდიტორთა ობიექტურობა უზრუნველყოფილი იქნება ინდივიდუალური შემოწმებისათვის რესურსების გამოყოფისას.

1130.C1 — შიდა აუდიტორებმა შესაძლოა საკონსულტაციო მომსახურება გასწიონ იმ სფეროებშიც, რომლებზეც ისინი წარსულში იყვნენ პასუხისმგებელნი.

1130.C2 — თუ საკონსულტაციო მომსახურების შესაძლო გაწევამ, შეიძლება უარყოფითი ზეგავლენა მოახდინოს შიდა აუდიტორების დამოუკიდებლობასა და ობიექტურობაზე, ინფორმაცია აღნიშნულის თაობაზე კლიენტთან გამჟღავნებული უნდა იქნას საკონსულტაციო მომსახურებაზე თანხმობის მიცემამდე.

1200 — პროფესიული კვალიფიკაცია და სამუშაოსადმი

პროფესიონალური დამოკიდებულება

შიდა აუდიტორებმა აუდიტორული მომსახურებები უნდა გასწიონ კვალიფიციურად და სათანადო პროფესიონალურ დონეზე.

1210 — პროფესიული კვალიფიკაცია

შიდა აუდიტორებს უნდა გააჩნდეთ ცოდნა, უნარები და სხვა საჭირო პროფესიული კვალიფიკაციები ინდივიდუალური სამსახურებრივი მოვა-

სტანდარტი 1210.A1-1210.A2

ლოებების შესასრულებლად. შიდა აუდიტის ერთეულის ამოცანების შესასრულებლად შიდა აუდიტორები კოლექტიურად უნდა ფლობდნენ სათანადო ცოდნას, უნარ—ჩვევებსა და სხვა პროფესიულ კვალიფიკაციებს ან შეიძინონ ისინი.

ინტერპრეტაცია

პროფესიული კვალიფიკაცია ზოგადი ტერმინია და მოიცავს შიდა აუდიტორების მიერ პროფესიული მოვალეობების ჯეროვნად შესასრულებლად აუცილებელ ცოდნას, უნარებს და სხვა პროფესიულ კვალიფიკაციებს. პროფესიული კვალიფიკაცია გულისხმობს მიმდინარე მოვლენების, მომავლის ტენდენციებისა და ახლადწარმოშობილი პრობლემური თემების შესახებ ინფორმაციის გათვალისწინებას, რათა განეული რეკომენდაციები და რჩევები იყოს შესაფერისი. შიდა აუდიტორებისთვის რეკომენდირებულია მათი პროფესიული კვალიფიკაცია დაადასტურონ სათანადო პროფესიული სერთიფიკატებისა და კვალიფიკაციების მიღების გზით, მაგალითად როგორიცაა „დიპლომირებული შიდა აუდიტორის“ (Certified Internal Auditor, CIA) წოდება და სხვა, რომლებსაც მათ სთავაზობს შიდა აუდიტორთა ინსტიტუტი და სხვა შესაბამისი პროფესიონალური ორგანიზაციების სასერტიფიკაციო პროგრამები.

1210.A1 — აუდიტის ხელმძღვანელმა უნდა მიიღოს კომპეტენტური რჩევა და მხარდაჭერა იმ შემთხვევებში, თუ შიდა აუდიტორებს არ გააჩნიათ საკმარისი ცოდნა, უნარები და სხვა პროფესიული კვალიფიკაცია აუდიტორული მომსახურების სრულად ან მისი გარკვეული ნაწილის გასაწევად.

1210.A2 — შიდა აუდიტორებს უნდა ჰქონდეთ საკმარისი ცოდნა იმისათვის, რომ შეაფასონ არაკეთილსინდისიერი ქმედების ჩადენის რისკი და ორგანიზაციის მიერ ამ რისკის მართვის ღონისძიებები, მაგრამ ყველა აუდიტორს არ მოეთხოვება ჰქონდეთ იმ სპეციალის-

ტის კვალიფიკაცია, რომლის უმთავრესი მოვალეობაა არაკეთილ-სინდისიერი ქმედების ფაქტების გამოვლენა და გამოძიება.

1210.A3 — შიდა აუდიტორებს უნდა გააჩნდეთ საკმარისი ცოდნა ინფორმაციული ტექნოლოგიებთან დაკავშირებული უმთავრესი რისკებისა და საკვანძო კონტროლის შესახებ და შეეძლოთ ტექნოლოგიაზე დაფუძნებული აუდიტის მეთოდების გამოყენება იმ ხარისხით, რომ შეძლონ დაკისრებული მოვალეობის შესრულება. თუმცა, ყველა აუდიტორს არ მოეთხოვება, რომ ჰქონდეს იმ შიდა აუდიტორის კვალიფიკაცია, რომლის უმთავრესი მოვალეობაა საინფორმაციო ტექნოლოგიების აუდიტი.

1210.C1 — შიდა აუდიტის ხელმძღვანელმა უარი უნდა თქვას საკონსულტაციო მომსახურების განევაზე ან მიიღოს კომპეტენტური რჩევა და მხარდაჭერა იმ შემთხვევაში, თუ შიდა აუდიტორებს არ აქვთ საკმარისი ცოდნა, უნარები, ან სხვა პროფესიული კვალიფიკაცია აუდიტორული მომსახურების სრულად ან მისი გარკვეული ნაწილის გასწევად.

1220 — პროფესიონალიზმი და საქმისადმი პროფესიონალური დამოკიდებულება

შიდა აუდიტორები უნდა იყვნენ კეთილსინდისიერნი და გამოიყენონ თავიანთი უნარ—ჩვევები, როგორც ეს მოსალონელია სათანადოდ წინდახედული და კვალიფიციური შიდა აუდიტორისაგან. აუდიტორის მხრიდან სამუშაოსადმი პროფესიონალური დამოკიდებულება არ გულისხმობს, რომ აუდიტორს არ აქვს შეცდომის უფლება.

1220.A1 — შიდა აუდიტორებმა საქმისადმი პროფესიონალური დამოკიდებულება უნდა გამოავლინონ შემდეგი ასპექტების მხედველობაში მიღებით:

- აუდიტორული მომსახურების მიზნების მისაღწევად აუცილებელი სამუშაოს მოცულობა;

სტანდარტი 1220.A2-1220.C1

- აუდიტის ობიექტის ფარდობითი სირთულე, არსებითობა ან მნიშვნელოვნება, რომელთა მიმართაც გაიცემა რწმუნება;
- მართვისა და ზედამხედველობის, რისკის მართვისა და კონტროლის პროცესების ადეკვატურობა და ეფექტურობა;
- არსებითი შეცდომების, თაღლითური ქმედების, ან რეგულაციებსა და პროცედურებთან შეუსაბამობის ალბათობა;
- მარწმუნებელი მომსახურების ხარჯის, მის პოტენციურ სარგებელთან თანაფარდობა.

1220.A2 — საქმისადმი პროფესიონალური დამოკიდებულების გამოვლენისას, შიდა აუდიტორებმა უნდა შეაფასონ აუდიტის ავტომატიზირებული მეთოდებისა და მონაცემთა ანალიზის სხვა მეთოდების გამოყენების შესაძლებლობა.

1220.A3 — შიდა აუდიტორები მზად უნდა იყვნენ ორგანიზაციისათვის მნიშვნელოვანი რისკების გამოვლენისათვის, რომლებმაც შესაძლოა გავლენა იქონიონ ორგანიზაციის მიზნებზე, ოპერაციულ პროცესებსა და რესურსებზე. თუმცა, მხოლოდ აუდიტორული პროცედურები, მაშინაც კი თუ ისინი სათანადო პროფესიონალური გულმოდგინებით არის შესრულებული, ვერ უზრუნველყოფენ ყველა არსებითი რისკის გამოვლენას.

1220.C1 — შიდა აუდიტორებმა საქმისადმი პროფესიონალური დამოკიდებულება უნდა გამოავლინონ საკონსულტაციო მომსახურების გაწევის პროცესში, შემდეგი ასპექტების გათვალისწინებით:

- კლიენტთა საჭიროებები და მოლოდინები, მათ შორის საკონსულტაციო მომსახურების შინაარსი, შესრულების ვადა და შედეგების წარდგენის ფორმა;
- სამუშაოს ფარდობითი სირთულე და მოცულობა, რაც აუცილებელია მომსახურების მიზნების მისაღწევად;
- საკონსულტაციო მომსახურების ხარჯის თანაფარდობა პოტენციურ სარგებელთან.

1230 — უწყვეტი პროფესიონალური განვითარება

შიდა აუდიტორებმა უნდა გააუმჯობესონ თავიანთი ცოდნა, უნარები და სხვა პროფესიული კვალიფიკაციები უწყვეტი პროფესიონალური კვალიფიკაციის ამაღლების გზით.

1300 — ხარისხის უზრუნველყოფისა და გაუმჯობესების პროგრამა

აუდიტის ხელმძღვანელმა უნდა შეიმუშაოს და შეინარჩუნოს ხარისხის უზრუნველყოფისა და გაუმჯობესების პროგრამა, რაც მოიცავს შიდა აუდიტის საქმიანობის ყველა სახეს.

ინტერპრეტაცია

ხარისხის უზრუნველყოფისა და გაუმჯობესების პროგრამა იქმნება შიდა აუდიტის საქმიანობის **სტანდარტებთან** შესაბამისობის შესაფასებლად და ასევე იმის დასადგენად იცავენ თუ არა შიდა აუდიტორები ეთიკის კოდექსს. პროგრამა ასევე ითვალისწინებს შიდა აუდიტის ფუნქციის ეფექტურობისა და შედეგიანობის შეფასებას და საქმიანობის გაუმჯობესების შესაძლებლობების გამოვლენას. შიდა აუდიტის ხელმძღვანელმა საჭიროა ხელი შეუწყოს აღმასრულებელი ხელმძღვანელობისა ან გეგმავდეველობის უმაღლესი ორგანოს ჩართვას შიდა აუდიტის ხარისხის უზრუნველყოფისა და გაუმჯობესების პროგრამის მიმდინარეობის ზედამხედველობის პროცესში.

1310 — ხარისხის უზრუნველყოფისა და გაუმჯობესების პროგრამის მოთხოვნები

ხარისხის უზრუნველყოფისა და გაუმჯობესების პროგრამა უნდა შეიცავდეს შიდა და გარე შეფასებებს.

სტანდარტი 1230-1310

1311 — შიდა შეფასებები

შიდა შეფასებები უნდა შეიცავდეს:

- შიდა აუდიტის საქმიანობის მიმდინარე მონიტორინგს;
- შიდა აუდიტორების მიერ ჩატარებულ პერიოდულ თვითშეფასებებს ან ორგანიზაციაში სხვა თანამშრომლების მიერ განხორციელებულ შეფასებებს, რომლებსაც შიდა აუდიტის პრაქტიკაზე საკმარისი ცოდნა გააჩნიათ.

ინტერპრეტაცია

მიმდინარე მონიტორინგი წარმოადგენს შიდა აუდიტის საქმიანობის ყოველდღიური ანალიზისა და შეფასების პროცესის განუყოფელ ელემენტს. მიმდინარე მონიტორინგი ინტერგირებული უნდა იყოს ყოველდღიურ პროცედურებთან და მიდგომებში, რომლებიც შიდა აუდიტის ერთეულის მართვისათვის გამოიყენება და მოიცავს პროცესებს, ინსტრუმენტებსა და ინფორმაციას, რომლებიც აუცილებელია ეთიკის კოდექსთან და **სტანდარტებთან** შესაბამისობის შესაფასებლად.

პერიოდული შეფასებები ხორციელდება ეთიკის კოდექსთან და **სტანდარტებთან** შესაბამისობის შესაფასებლად.

შიდა აუდიტის საქმიანობის საკმარისი ცოდნა მოითხოვს მინიმუმ შიდა აუდიტის პროფესიული პრაქტიკის საერთაშორისო საფუძვლების ყველა ელემენტის ცოდნას.

1312 — გარე შეფასებები

გარე შეფასებები უნდა განხორციელდეს ხუთ წელიწადში მინიმუმ ერთხელ, ორგანიზაციის გარედან მოწვეული კვალიფიციური, დამოუკიდებელი შემფასებლის ან შემფასებელთა ჯგუფის მიერ. შიდა აუდიტის ხელმძღვანელმა აღმასრულებელ ხელძღვანელობასთან ან ზედამხედველობის უმაღლეს ორგანოსთან უნდა განიხილოს:

- გარე შეფასებების ფორმატი და სიხშირე;
- გარე შემფასებლისა ან შემფასებელთა ჯგუფის კვალიფიკაცია და დამოუკიდებლობა, მათ შორის პოტენციური ინტერესთა კონფლიქტის არსებობის საკითხი.

სტანდარტი 1312

ინტერპრეტაცია

გარე შეფასება შესაძლებელია განხორციელდეს სრულმასშტაბიანი გარე შეფასების საშუალებით ან გარე დამოუკიდებელი შემფასებლის მიერ დამოწმებული თვითშეფასების გზით. გარე შეფასებით უნდა მივიღოთ შემაჯამებელი დასკვნა კოდექსთან და **სტანდარტებთან** შესაბამისობის თაობაზე; გარე შეფასება შეიძლება ასევე შეიცავდეს ოპერაციული ან სტრატეგიული შინაარსის რეკომენდაციებს.

კვალიფიციურ გარე შემფასებელს ან შემფასებელთა ჯგუფს უნდა გააჩნდეს სპეციალური კვალიფიკაცია შიდა აუდიტის პროფესიულ პრაქტიკისა და გარე შეფასების პროცედურების შესახებ. სპეციალური კვალიფიკაციის დამადასტურებად შეიძლება ჩაითვალოს გამოცდილება თეორიული ცოდნასთან ერთად. ყველაზე ღირებულად ითვლება მსგავსი სიდიდის, სირთულის, დარგისა და სექტორის და ასევე ანალოგიური ტექნიკური პრობლემების მქონე ორგანიზაციაში მუშაობის გამოცდილება. სავალდებულო არაა შეფასების ჯგუფის ყველა წევრს გააჩნდეს ყველა მოთხოვნილი კვალიფიკაცია, რადგან ერთიანად ფასდება მთლიანი ჯგუფის კვალიფიციურობა. გარე შემფასებლის ან შემფასებელთა ჯგუფის კვალიფიკაციის ადეკვატურობის თაობაზე გადანწყვეტილების მიღებისას შიდა აუდიტის ხელმძღვანელი ეფუძნება თავის საკუთარ პროფესიონალურ შეფასებებს.

დამოუკიდებელი შემფასებელი ან შემფასებელთა ჯგუფი გულისხმობს ფაქტობრივი და შესაძლო ინტერესთა კონფლიქტის არ არსებობას. დამოუკიდებელი შემფასებელი არ შეიძლება იყოს იმ ორგანიზაციის თანამშრომელი ან კონტროლს დაქვემდებარებული, რომლის შიდა

სტანდარტი 1320

აუდიტის ერთეულის შეფასებაც ხორციელდება. შიდა აუდიტის ხელმძღვანელმა, შესაძლო ან მოსალოდნელი ინტერესთა კონფლიქტის თავიდან აცილების მიზნით, საჭიროა უზრუნველყოს აღმასრულებელი ხელძღვანელობისა ან ზედამხედველობის უმაღლესი ორგანოს ჩართულობა გარე შეფასების პროცესში.

1320 — ანგარიშგება ხარისხის უზრუნველყოფისა და გაუმჯობესების პროგრამის თაობაზე

შიდა აუდიტის ხელმძღვანელმა აღმასრულებელ ხელძღვანელობასა და ზედამხედველობის უმაღლეს ორგანოს უნდა მიანოდოს ინფორმაცია ხარისხის უზრუნველყოფისა და გაუმჯობესების პროგრამის ფუნქციონირების შედეგების შესახებ. მიწოდებული ინფორმაცია საჭიროა შეიცავდეს შემდეგს:

- შიდა და გარე შეფასებების მასშტაბი და სიხშირე;
- გარე შემფასებლის ან შემფასებელთა ჯგუფის კვალიფიკაცია და დამოუკიდებლობა, ნებისმიერი ინტერესთა კონფლიქტის თაობაზე ინფორმაციის მითითებით;
- შემფასებელთა შემაჯამებელი დასკვნები;
- მაკორექტირებელი ღონისძიებათა გეგმა.

ინტერპრეტაცია

ხარისხის უზრუნველყოფისა და გაუმჯობესების პროგრამის შედეგების ფორმა, შინაარსი და სიხშირე, შიდა აუდიტის დებულებაში მოცემული შიდა აუდიტისა და მისი ხელმძღვანელის მოვალეობების მხედველობაში მიღებით, დგინდება აღმასრულებელ ხელძღვანელობასა და ზედამხედველობის უმაღლეს ორგანოსთან გამართული განხილვების შემდეგ. ეთიკის კოდექსთან და **სტანდარტებთან** შესაბამისობის დემონსტრირების მიზნით, გარე და პერიოდული შიდა შეფასების შედეგების

წარდგენა ხდება ამ შეფასებების დასრულებისთანავე, ხოლო მიმდინარე მონიტორინგის შედეგების წარდგენა წელიწადში მინიმუმ ერთხელ. შედეგები მოიცავს შემფასებლის ან შემფასებელთა ჯგუფის შეფასებებს შესაბამისობის ხარისხის თაობაზე.

1321 — ფრაზის — „შეესაბამება შიდა აუდიტის პროფესიული პრაქტიკის საერთაშორისო სტანდარტებს“ — გამოყენება

განცხადება იმის თაობაზე, რომ შიდა აუდიტის საქმიანობა შეესაბამება შიდა აუდიტის პროფესიული პრაქტიკის საერთაშორისო სტანდარტებს, მხოლოდ იმ შემთხვევაშია დასაშვები, თუ ეს განცხადება დასტურდება ხარისხის უზრუნველყოფისა და გაუმჯობესების პროგრამის შედეგებით.

ინტერპრეტაცია

შიდა აუდიტი მხოლოდ მაშინ არის შესაბამისობაში ეთიკის კოდექსთან და *სტანდარტებთან*, როდესაც მიღწეულ იქნება ამ დოკუმენტებში მოთხოვნილი შედეგები. ხარისხის უზრუნველყოფისა და გაუმჯობესების პროგრამის შედეგები მოიცავს როგორც შიდა, ისე გარე შეფასებით მიღებულ შედეგებს. ყველა შიდა აუდიტის ერთეულს უნდა დაექვემდებაროს შიდა შეფასებას და ფლობდეს მის შედეგებს, ხოლო იმ შიდა აუდიტის ერთეულებს რომლებიც ხუთი წელზე მეტია, რაც საქმიანობენ, აგრეთვე უნდა გააჩნდეთ გარე შეფასების შედეგები.

1322 — შეუსაბამობის შესახებ ინფორმაციის გამჟღავნება

თუ ეთიკის კოდექსთან და *სტანდარტებთან* შეუსაბამობა გავლენას ახდენს შიდა აუდიტის საქმიანობის მასშტაბზე ან ოპერაციულ საქმიანობაზე, შიდა აუდიტის ხელმძღვანელმა ინფორმაცია ამ შეუსაბამობის ფაქტსა და მისი შედეგების შესახებ უნდა აცნობოს აღმასრულებელ ხელმძღვანელობას და ზედამხედველობის უმაღლესი ორგანოს.

საქმიანობის სტანდარტები

2000 — შიდა აუდიტის საქმიანობის მართვა

იმისათვის, რომ უზრუნველყოფილი იქნას შიდა აუდიტის ერთეულის მიერ ორგანიზაციისათვის სარგებლის შექმნა, შიდა აუდიტის ერთეულის ხელმძღვანელმა ეფექტიანად უნდა მართოს ის.

ინტერპრეტაცია

ეფექტიანად ითვლება ისეთი მართვა, როცა:

- შიდა აუდიტის ერთეული აღწევს დასახულ მიზნებს და ასრულებს შიდა აუდიტის დებულებით განსაზღვრულ ფუნქციებს;
- შიდა აუდიტის ერთეულის საქმიანობა შესაბამისობაშია სტანდარტებთან;
- პიროვნებები, რომლებიც დასაქმებულნი არიან შიდა აუდიტის ერთეულში იცავენ ეთიკის კოდექსს და სტანდარტებს;
- შიდა აუდიტი მხედველობაში იღებს ინფორმაციას მიმდინარე ტენდენციებისა და იმ ახლად წარმოშობილ თემებსა და პრობლემებზე, რომლებსაც შეუძლიათ გეგავლენა მოახდინონ ორგანიზაციაზე.

შიდა აუდიტის ერთეულის მიერ ორგანიზაციისათვის (და მისი საქმიანობით დაინტერესებულ მხარეებისათვის) სარგებელი იქმნება მაშინ, როცა ის მხედველობაში იღებს ორგანიზაციის სტრატეგიას, მიზნებსა და რისკებს; ორგანიზაციას აქტიურად სთავაზობს მისი მართვისა და გეგამხედველობის, რისკის მართვისა და კონტროლის პროცესების ეფექტიანობის ამაღლების საშუალებებს და ობიექტურად აწვდის სათანადო შიდა აუდიტის მომსახურებებს.

2010 — დაგეგმვა

შიდა აუდიტის ხელმძღვანელმა უნდა შეიმუშაოს რისკზე ორიენტირებული გეგმა, რომელიც განსაზღვრავს შიდა აუდიტის საქმიანობის პრიორიტეტებს, ორგანიზაციის მიზნების შესაბამისად.

ინტერპრეტაცია

რისკზე ორიენტირებული გეგმის შესამუშავებლად შიდა აუდიტის ხელმძღვანელი რჩევებისათვის მიმართავს ოპერაციულ მენეჯმენტს, აღმასრულებელ ხელმძღვანელობას და ზედამხედველობის უმაღლეს ორგანოს, რათა მიიღოს ინფორმაცია ორგანიზაციის სტრატეგიის, საქმიანობის ძირითადი მიზნების, თანამდევრი რისკებისა და მათი მართვის პროცესების თაობაზე. ორგანიზაციის საქმიანობის, ოპერაციების, რისკების, პროგრამების, სისტემებისა და კონტროლის პროცედურების ცვლილებისას შიდა აუდიტის ხელმძღვანელმა საჭიროებისამებრ უნდა გადახედოს და განაახლოს საქმიანობის გეგმა.

2010.A1 — შიდა აუდიტის საქმიანობის გეგმა უნდა ეფუძნებოდეს სულ მცირე წელიწადში ერთხელ განხორციელებულ რისკების ფორმალურად და დოკუმენტირებული შეფასების შედეგებს. ამ პროცესში გათვალისწინებული უნდა იქნას აღმასრულებელი ხელმძღვანელობის და ზედამხედველობის უმაღლესი ორგანოს მოსაზრებები.

2010.A2 — შიდა აუდიტის ხელმძღვანელმა უნდა განსაზღვროს და გაითვალისწინოს თუ რა მოლოდონი გააჩნია ოპერაციულ მენეჯმენტს, აღმასრულებელ ხელმძღვანელობას, ზედამხედველობის უმაღლეს ორგანოსა და სხვა დაინტერესებულ მხარეებს შიდა აუდიტის მოსაზრების და სხვა შემაჯამებელი შეფასებების გამოხატვასთან დაკავშირებით.

2010.C1 — შიდა აუდიტის ხელმძღვანელმა საჭიროა შეაფასოს საკონსულტაციო მომსახურების განევასთან დაკავშირებით შემოთავაზებუ-

სტანდარტი 2010-2010.C1

ლი მოთხოვნები, იმის გათვალისწინებით, თუ რა შესაძლებლობები არსებობს ამ მომსახურების გაწევით ორგანიზაციის რისკების მართვის პროცესების, სარგებლის შექმნისა და მისი ოპერაციული საქმიანობის გაუმჯობესების თვალსაზრისით. გასანევი მომსახურებები ასახული უნდა იქნას გეგმაში.

2020 — გეგმის წარდგენა და დამტკიცება

შიდა აუდიტის ხელმძღვანელმა აღმასრულებელ ხელმძღვანელობას და ზედამხედველობის უმაღლეს ორგანოს განსახილველად და დასამტკიცებლად უნდა წარუდგინოს შიდა აუდიტის საქმიანობის გეგმა მის შესასრულებლად საჭირო ადამიანური და მატერიალური რესურსების მითითებით, ასევე ინფორმაცია საანგარიშგებო პერიოდში გეგმის მნიშვნელოვანი ცვლილებების თაობაზე, მათ შორის შუალედური ცვლილებები. შიდა აუდიტის ხელმძღვანელმა ასევე უნდა წარადგინოს ინფორმაცია იმ ზეგავლენის შესახებ, რომელიც ექნება რესურსების რაიმე სახით შეზღუდვას შიდა აუდიტის საქმიანობაზე.

2030 — რესურსების მართვა

შიდა აუდიტის ხელმძღვანელმა უნდა უზრუნველყოს, რომ შიდა აუდიტის რესურსები სათანადო და საკმარისია და შეთანხმებული გეგმის შესასრულებლად ეფექტიანად გამოიყენება.

ინტერპრეტაცია

ტერმინი „სათანადო“ ნიშნავს გეგმის შესასრულებლად საჭირო ცოდნის, უნარებისა და სხვა კვალიფიკაციების ერთობლიობას. „საკმარისი“ ნიშნავს გეგმის შესასრულებლად საჭირო რესურსების რაოდენობას. რესურსები გამოიყენება ეფექტიანად, თუ შეთანხმებული გეგმის შესრულება ოპტიმალურად ხორციელდება.

2040 — პოლიტიკა და პროცედურები

შიდა აუდიტის ერთეულის ხელმძღვანელმა უნდა შეიმუშაოს და დანერგოს ერთეულის საქმიანობის მარეგულირებელი წერილობითი ფორმალიზებული პოლიტიკა და პროცედურები.

ინტერპრეტაცია

წერილობითი ფორმალიზებული პოლიტიკებისა და პროცედურების ფორმა და შინაარსი დამოკიდებულია შიდა აუდიტის ერთეულის სიდიდეზე, სტრუქტურასა და მისი ფუნქციების შესრულების სირთულეზე.

2050 — შიდა აუდიტის კოორდინაცია მარწმუნებელი და საკონსულტაციო მომსახურების გამწევ სხვა მხარეებთან და მათი სამუშაოების შედეგების გამოყენება

აუდიტის ობიექტების სათანადო დაფარვისა და სამუშაოთა დუბლირების თავის აცილების მიზნით, შიდა აუდიტის ხელმძღვანელმა საჭიროა გაცვალოს ინფორმაცია მარწმუნებელი და საკონსულტაციო მომსახურებათა გამწევ სხვა შიდა და გარე მხარეებთან, მოახდინოს საქმიანობის კოორდინაცია და შეაფასოს მათ მიერ შესრულებული სამუშაოს შედეგების სანდოობა.

ინტერპრეტაცია

მარწმუნებელი და საკონსულტაციო მომსახურებათა გამწევ სხვა შიდა და გარე მხარეებთან საქმიანობის კოორდინაციისას, შიდა აუდიტის ხელმძღვანელმა შეიძლება გამოიყენოს მათი მიერ განეული სამუშაოს შედეგები. აღნიშნული საჭიროა ხდებოდეს სათანადოდ ჩამოყალიბებული და თანმიმდევრული პროცესის საფუძველზე, სადაც შიდა აუდიტის ხელმძღვანელმა საჭიროა გაანალიზოს მარწმუნებელი და საკონსულტაციო მომსახურებათა გამწევი სხვა შიდა და გარე მხარეების კვალიფიკაცია, დამოუკიდებლობა და პროფესიონალური წინდახედულება.

სტანდარტი 2040-2050

სტანდარტი 2060

შიდა აუდიტის ხელმძღვანელმა ასევე საჭიროა მიიღოს ზუსტი ინფორმაცია სხვა მხარეების მიერ განხორციელებული სამუშაოების მოცულობაზე, ამოცანებსა და სამუშაოს შედეგებზე. იმ შემთხვევაში, როცა შიდა აუდიტის ხელმძღვანელი მიიღებს გადაწყვეტილებას სხვისი სამუშაოს შედეგზე დაყრდნობის თაობაზე, ის რჩება პასუხისმგებელი შიდა აუდიტის მიერ შესრულებული სამუშაოს შედეგებისა და შემაჯამებელი დასკვნების ადეკვატური მტკიცებულებებით უზრუნველყოფაზე.

2060 — ანგარიშგება ოპერაციული მენეჯმენტის, აღმასრულებელი ხელმძღვანელობის და ზედამხედველობის უმაღლესი ორგანოს წინაშე

შიდა აუდიტის ხელმძღვანელმა პერიოდულად უნდა წარუდგინოს აღმასრულებელ ხელმძღვანელობას ან ზედამხედველობის უმაღლეს ორგანოს საანგარიშგებო ინფორმაცია შიდა აუდიტის მიზნის, შიდა აუდიტის უფლებებისა და პასუხისმგებლობის, გეგმის შესრულების მიმდინარეობისა და ეთიკის კოდექსთან და სტანდარტებთან შესაბამისობის თაობაზე. ანგარიში ასევე უნდა შეიცავდეს ინფორმაციას მნიშვნელოვან რისკებსა და კონტროლის პრობლემებზე, მათ შორის არაკეთილსინდისიერი ქმედების რისკებსა და ორგანიზაციის მართვასა და ზედამხედველობაზე და სხვა ცნობებს, რომლებიც აღმასრულებელ ხელმძღვანელობის და/ან ზედამხედველობის უმაღლესი ორგანოს მხრიდან ყურადღებას ითხოვს.

ინტერპრეტაცია

ანგარიშის წარდგენის სიხშირე და შინაარსი განისაზღვრება შიდა აუდიტის ხელმძღვანელის მიერ აღმასრულებელ ხელმძღვანელობასთან და/ან ზედამხედველობის უმაღლეს ორგანოსთან შეთანხმებით. ანგარიშის სიხშირე და შინაარსი დამოკიდებულია წარსადგენი ინფორმაციის მნიშვნელობაზე და მათი მხრიდან განსახორციელებელი მარეგულირებელი ქმედებების სისწრაფეზე.

შიდა აუდიტის ხელმძღვანელის ანგარიშები და აღმასრულებელ ხელმძღვანელობისათვის და/ან ზედამხედველობის უმაღლესი ორგანოსათვის მისაწოდებელი ინფორმაცია, უნდა მოიცავდეს ინფორმაციას შემდეგ საკითხებზე:

- შიდა აუდიტის დებულება;
- შიდა აუდიტის დამოუკიდებლობა;
- შიდა აუდიტის საქმიანობის გეგმა და ინფორმაცია გეგმის შესრულების მდგომარეობაზე;
- დამატებითი რესურსების საჭიროებები;
- შიდა აუდიტის ერთეულის საქმიანობის შედეგები;
- ეთიკის კოდექსთან და **სტანდარტებთან** შესაბამისობა და არსებით საკითხებზე მათთან შესაბამისობის უზრუნველსაყოფად გასატარებული ღონისძიებების გეგმა;
- ინფორმაცია მენეჯმენტის მიერ იმ რისკების მიღებაზე, რომელიც შიდა აუდიტის ხელმძღვანელის შეხედულებით, შეიძლება მიუღებელი იყოს ორგანიზაციისათვის.

ამ და სხვა მოთხოვნებზე, რომელიც შიდა აუდიტის ხელმძღვანელის მიერ შეტყობინების მომზადებას ეხება, სტანდარტებში არსებობს შესაბამისი მითითებები.

2070 — მომსახურების გარე მიმწოდებელი და პასუხისმგებლობა

შიდა აუდიტზე

იმ შემთხვევაში, თუ შიდა აუდიტის ფუნქცია სრულდება მომსახურების გარე მომწოდებელის მიერ, გარე მომწოდებელმა უნდა აცნობოს ორგანიზაციას, რომ უშუალოდ ორგანიზაციაა პასუხისმგებელი შიდა აუდიტის ეფექტიანობის უზრუნველყოფაზე.

ინტერპრეტაცია

ეს პასუხისმგებლობა ასახული უნდა იყოს ხარისხის უზრუნველყოფისა და გაუმჯობესების პროგრამაში, რომლითაც ფასდება ეთიკის კოდექსთან და **სტანდარტებთან** შესაბამისობა.

2100 — სამუშაოს არსი

შიდა აუდიტმა უნდა შეაფასოს და ხელი შეუწყოს ორგანიზაციის მმართველობითი, ზედამხედველობითი, რისკის მართვის და კონტროლის პროცესების გაუმჯობესებას სისტემატიზირებული, თანმიმდევრული და რისკზე ორიენტირებული მიდგომის გამოყენებით. შიდა აუდიტის სარგებლიანობა და მის მიმართ ნდობა გაიზრდება, თუ აუდიტორთა საქმიანობა იქნება პროაქტიული, მათ შეფასებებში გათვალისწინებული იქნება ახალი მიდგომები და მომავალში მოსალოდნელი შესაძლო ცვლილებები.

2110 — ორგანიზაციის მმართველობა და ზედამხედველობა

შიდა აუდიტმა უნდა შეაფასოს და გასცეს სათანადო რეკომენდაციები ორგანიზაციის მმართველობითი და ზედამხედველობითი პროცესების გასაუმჯობესებლად, რათა:

- მიღებულ იქნას სტრატეგიული და ოპერაციული გადაწყვეტილებები;
- განხორციელდეს რისკის მართვისა და შიდა კონტროლის პროცესების ზედამხედველობა;
- ორგანიზაციაში ხელი შეეწყოს სათანადო ეთიკისა და ღირებულებების დამკვიდრებას;
- ორგანიზაციაში უზრუნველყოფილ იქნას ქმედითი საქმიანობის შედეგიანობის მართვის სისტემისა და ანგარიშვალდებულებების მექანიზმის დამკვიდრება;

- ორგანიზაციის შიგნით, რისკისა და კონტროლის შესახებ ინფორმაცია მიწოდებული იქნას შესაბამისი მომხმარებლებისათვის;
- უზრუნველყოფილი იქნას ორგანიზაციის აღმასრულებელი ხელისუფლებასა და ზედამხედველობის უმაღლეს ორგანოს, გარე აუდიტორებს, შიდა აუდიტორებსა და სხვა მარნმუნებელი მხარეების საქმიანობის კოორდინაცია და ინფორმაციის გაცვლა.

2110.A1 — შიდა აუდიტმა უნდა შეაფასოს ორგანიზაციის ეთიკასთან დაკავშირებული მიზნების, პროგრამებისა და ღონისძიებების დიზაინი, აღსრულება და ქმედითობა.

2110.A2 — შიდა აუდიტმა უნდა შეაფასოს უწყობს თუ არა ხელს ორგანიზაციის საინფორმაციო ტექნოლოგიების მმართველობითი და ზედამხედველობის პროცესები ორგანიზაციის სტრატეგიებისა და მიზნების შესრულებას.

2120 — რისკის მართვა

შიდა აუდიტმა უნდა შეაფასოს რისკის მართვის პროცესების ქმედითობა და ხელი შეუწყოს მათ გაუმჯობესებას.

ინტერპრეტაცია

რისკის მართვის პროცესების ქმედითობის განსაზღვრა ეფუძნება შიდა აუდიტის პროფესიულ შეფასებას შემდეგი ასპექტების გათვალისწინებით:

- ორგანიზაციის მიზნები მხარს უჭერენ და შესაბამისობაშია მის მისიასთან;
- გამოვლენილი და შეფასებულია არსებითი რისკები;
- რისკის მიმართ დადგენილია სათანადო მიდგომები, რომლებიც უზრუნველყოფენ რისკების შენარჩუნებას ორგანიზაციის რისკის მადის ფარგლებში;

სტანდარტი 2120.A1-2120.A2

- რისკების შესახებ ინფორმაცია რეგისტრირდება და დროულად მიწოდება ორგანიზაციის შიგნით, რაც თანაშრომლებს, აღმასრულებელ ხელმძღვანელობას და ზედამხედველობის უმაღლეს ორგანოს საშუალებას აძლევს შეასრულონ თავიანთი მოვალეობა.

ინფორმაცია მსგავსი შეფასების გასამყარებლად, შიდა აუდიტმა შეიძლება მიიღოს რამოდენიმე ინდივიდუალური შემთხვევის ფარგლებში, რომელთა კომპლექსური ანალიზი იძლევა ორგანიზაციის რისკის მართვის პროცესებისა და მათი ეფექტიანობის თაობაზე წარმოდგენის შექმნის საშუალებას.

რისკის მართვის პროცესების ზედამხედველობა ხორციელდება ოპერაციული მენეჯმენტის მიმდინარე საქმიანობის ფარგლებში, სპეციალური შეფასებით ან ორივე მიდგომის კომბინაციით.

2120.A1 — შიდა აუდიტმა უნდა შეაფასოს მმართველობით და ზედამხედველობით პროცესებთან, ოპერაციულ საქმიანობასა და ინფორმაციულ სისტემებთან დაკავშირებული რისკების პოტენციალი, შემდეგ კონტექსტში:

- ორგანიზაციის სტრატეგიული მიზნების მიღწევა;
- ორგანიზაციის ფინანსური აღრიცხვა-ანგარიშგების და ოპერაციული ინფორმაციის სანდოობა და მთლიანობა;
- საქმიანობის პროცესებისა და პროგრამების ეფექტურობა და ეფექტიანობა.
- ორგანიზაციის აქტივების დაცულობა;
- კანონმდებლობასთან, მარეგულირებელ დოკუმენტებთან, პოლიტიკებთან, პროცედურებთან და კონტრაქტებთან შესაბამისობა.

2120.A2 — შიდა აუდიტმა უნდა შეაფასოს ორგანიზაციაში არაკეთილსინდისიერი ქმედების ჩადენის შესაძლებლობა და არაკეთილსინდისიერი ქმედების ჩადენის რისკის მართვის ღონისძიებები;

2120.C1 — საკონსულტაციო მომსახურების განვეისას შიდა აუდიტორებმა მხედველობაში უნდა მიიღონ მომსახურების მიზნებიდან გამომდინარე რისკები და ასევე სხვა მნიშვნელოვანი რისკების არსებობის შესაძლებლობა;

2120.C2 — შიდა აუდიტორებმა საკონსულტაციო მომსახურების განვიდან მიღებული ცოდნა რისკების თაობაზე უნდა გამოიყენონ ორგანიზაციის რისკის მართვის პროცესების შეფასებაში.

2120.C3 — რისკების მართვის პროცესების ორგანიზაციასთან ან სრულყოფასთან დაკავშირებით მენეჯმენტის მხარდაჭერისას, შიდა აუდიტორებმა თავი უნდა შეიკავონ რისკების მართვის პროცესებში ნებისმიერი მენეჯერული პასუხისმგებლობების აღებისაგან.

2130 — კონტროლი

შიდა აუდიტი უნდა დაეხმაროს ორგანიზაციას ქმედითი კონტროლის მექანიზმების შენარჩუნებაში, მისი ეფექტურობისა და შედეგიანობის შეფასებისა და მუდმივი სრულყოფის ხელშეწყობით.

2130.A1 — შიდა აუდიტმა უნდა შეაფასოს მმართველობით და გე-დამხედველობით პროცესებთან, ოპერაციულ საქმიანობასა და ინფორმაციულ სისტემებთან დაკავშირებული რისკების კონტროლის ღონისძიებების ადეკვატურობა და ეფექტურობა, შემდეგ კონტექსტში:

- ორგანიზაციის სტრატეგიული მიზნების მიღწევა;
- ორგანიზაციის ფინანსური აღრიცხვა-ანგარიშგების და ოპერაციული ინფორმაციის სანდოობა და მთლიანობა;
- საქმიანობის პროცესებისა და პროგრამების ეფექტურობა და ეფექტიანობა;
- ორგანიზაციის აქტივების დაცულობა;

სტანდარტი 2130.C1-2201

- კანონმდებლობასთან, მარეგულირებელ დოკუმენტებთან, პოლიტიკებთან, პროცედურებთან და კონტრაქტებთან შესაბამისობა.

2130.C1 — შიდა აუდიტორებმა საკონსულტაციო მომსახურების განევიდან მიღებული ცოდნა კონტროლების თაობაზე უნდა გამოიყენონ ორგანიზაციის შიდა კონტროლის პროცესების შეფასებისას.

2200 — ინდივიდუალური მომსახურების დაგეგმვა

შიდა აუდიტორებმა უნდა შეიმუშაონ და დაადოკუმენტირონ თითოეული მომსახურების განევის გეგმა, რომელიც მოიცავს ინფორმაციას მომსახურების მიზნების, მომსახურების მასშტაბის, დროის გრაფიკისა და გამოყოფილი რესურსების თაობაზე. გეგმა უნდა ითვალისწინებდეს მომსახურებასთან მიმართებაში განსაზღვრულ ორგანიზაციის სტრატეგიას, მიზნებსა და რისკებს.

2201 — დაგეგმვისას გასათვალისწინებელი საკითხები

ინდივიდუალური მომსახურების დაგეგმვისას შიდა აუდიტორებმა უნდა გაითვალისწინონ:

- აუდიტის ობიექტის სტრატეგია, მიზნები და მისი საქმიანობის შედეგიანობის კონტროლის საშუალებები;
- აუდიტის ობიექტის ამოცანებთან, მიზნებთან, რესურსებთან და საოპერაციო საქმიანობასთან დაკავშირებული მნიშვნელოვანი რისკები, და ასევე რისკების მისაღებ დონეზე შენარჩუნების საშუალებები;
- აუდიტის ობიექტის საზედამხედველო, რისკის მართვის და კონტროლის პროცესების ადეკვატურობა და ეფექტურობა შესაბამისი კონცეპტუალური მიდგომებისა და მოდელების მოთხოვნათა გათვალისწინებით;

- შესამოწმებელი საქმიანობის საზედამხედველო, რისკის მართვისა და კონტროლის პროცესების მნიშვნელოვანი გაუმჯობესების შესაძლებლობები.

2201.A1 — ისეთი ინდივიდუალური აუდიტორული მომსახურების დაგეგმვას, რომლის შედეგების მომხარებლებიც ორგანიზაციის გარე მხარეები არიან, შიდა აუდიტორებმა გარე მხარეებთან წერილობით უნდა შეათანხმონ მომსახურების მიზნები, მასშტაბი, შესაბამისი მოვალეობები და სხვა მოლოდინები, მათ შორის შეზღუდვები მომსახურების შედეგების გავრცელებაზე და აუდიტის დოკუმენტაციაზე წვდომის საკითხები.

2201.C1 — შიდა აუდიტორებმა საკონსულტაციო მომსახურების მიმღებ მხარეებთან (კლიენტთან) უნდა შეათანხმონ მომსახურების მიზნები, მასშტაბი, შესაბამისი მოვალეობები და კლიენტის სხვა მოლოდინი. მნიშვნელოვნად დიდი მომსახურებების შემთხვევაში ეს მოლოდინი წერილობით უნდა იქნას განსაზღვრული.

2210 — აუდიტორული მომსახურების მიზნები

მიზნები განსაზღვრული უნდა იქნას ყოველი ინდივიდუალური მომსახურებისათვის.

2210.A1 — შიდა აუდიტორებმა უნდა განახორციელონ აუდიტის ობიექტს მიკუთვნებული რისკების წინასწარი შეფასება. შეფასების შედეგები ასახული უნდა იყოს მომსახურების მიზნებში.

2210.A2 — მომსახურების მიზნების განსაზღვრისას, შიდა აუდიტორებმა უნდა გაითვალისწინონ არსებითი შეცდომების, არაკეთილსინდისიერი ქმედებების, შეუსაბამობების და სხვა რისკების ალბათობა.

2210.A3 — მმართველობის და ზედამხედველობის სისტემის, რისკის მართვისა და კონტროლის პროცესების შესაფასებლად საჭიროა ადეკვატური კრიტერიუმების გამოყენება. შიდა აუდიტორებმა უნდა

სტანდარტი 2201.A1-2210.A3

დაადგინონ, აქვს თუ არა მენეჯმენტს, აღმასრულებელ ხელძღვანელობას და/ან ზედამხედველობის უმაღლეს ორგანოს განსაზღვრული შეფასების ადეკვატური კრიტერიუმები მიზნების მიღწევისა და ამოცანების შესრულების მონიტორინგისათვის. თუ კრიტერიუმები ადეკვატურია, შიდა აუდიტორებმა შეფასებისას ისინი უნდა გამოიყენონ. არაადეკვატური კრიტერიუმების არსებობის შემთხვევაში, შიდა აუდიტორებმა ოპერაციულ მენეჯმენტთან, აღმასრულებელ ხელძღვანელობასა და/ან ზედამხედველობის უმაღლეს ორგანოსთან თანამშრომლობით უნდა შეიმუშაონ შეფასების ადეკვატური კრიტერიუმები.

ინტერპრეტაცია

კრიტერიუმები შეიძლება იყოს შემდეგი სახის:

- შიდაორგანიზაციული (მაგალითად, ორგანიზაციის შიდა პოლიტიკები და პროცედურები);
- გარე (მაგალითად, კანონები და სახელმწიფო ორგანოების ნორმატიული აქტები);
- საუკეთესო პრაქტიკა (მაგალითად დარგობრივი ან პროფესიული გაერთიანებების რეკომენდაციები).

2210.C1 — საკონსულტაციო მომსახურების მიზნები უნდა მოიცავდეს მმართველობის, ზედამხედველობის, რისკების მართვისა და კონტროლის პროცესების შესწავლას კლიენტთან შეთანხმებულ ფარგლებში.

2210.C2 — საკონსულტაციო მომსახურების მიზნები შესაბამისობაში უნდა იყოს ორგანიზაციის ღირებულებებთან, სტრატეგიებთან და მიზნებთან.

2220 — მომსახურების მასშტაბი

დადგენილი მასშტაბი მომსახურების მიზნების მისაღწევად საკმარისი უნდა იყოს.

2220.A1 — მომსახურების მასშტაბში უნდა შევიდეს შესაბამისი სისტემების, მონაცემების, პერსონალის და მატერიალური აქტივების, მათ შორის მესამე მხარის მიერ კონტროლირებული აქტივების შესწავლა.

2220.A2 — თუ მარწმუნებელი მომსახურების განვსისტრუქციაში გამოვლინდება მნიშვნელოვანი საკონსულტაციო მომსახურების განვსისტრუქციის შესაძლებლობები, მაშინ საჭიროა ამ მომსახურებათა მიზნები, მასშტაბი, შესაბამისი მოვალეობები და სხვა მოლოდინი სპეციფიკური პირობების სახით წერილობით დადგინდეს. საკონსულტაციო მომსახურების შედეგების წარდგენა უნდა განხორციელდეს საკონსულტაციო მომსახურების სტანდარტების შესაბამისად.

2220.C1 — საკონსულტაციო მომსახურების განხორციელებისას, შიდა აუდიტორები უნდა დარწმუნდნენ, რომ მომსახურების მასშტაბი საკმარისია შეთანხმებული მიზნების მისაღწევად. თუ შიდა აუდიტორებს წარმოეშვებათ ეჭვი მომსახურების მასშტაბის ადეკვატურობასთან დაკავშირებით, ეს ფაქტი განხილული უნდა იქნას კლიენტთან, რათა გადამწყდეს გაგრძელდეს თუ არა საკონსულტაციო მომსახურება.

2220.C2 — საკონსულტაციო მომსახურებების განვსისტრუქციაში დროს, შიდა აუდიტორებმა უნდა გაითვალისწინონ კონტროლის საკითხები მომსახურების მიზნებთან მიმართებაში და ასევე, ყურადღება მიაქციონ კონტროლის სხვა მნიშვნელოვან სისუსტეებს.

2230 — მომსახურების რესურსების გადანაწილება

შიდა აუდიტორებმა მომსახურების მიზნების მისაღწევად უნდა განსაზღვრონ ადეკვატური და საკმარისი რესურსები თითოეული მომსახურების სახის, სირთულის, დროითი და არსებული რესურსების შემზღუდვების შეფასების საფუძველზე.

ინტერპრეტაცია

„ადეკვატური“ ნიშნავს ცოდნის, უნარებისა და სხვა კვალიფიკაციების ნარევს, რომელიც აუცილებელია მომსახურების შესასრულებლად. „საკმარისი“ აღნიშნავს რესურსების ისეთ რაოდენობას, რომელიც საჭიროა მომსახურების პროფესიონალურ დონეზე შესასრულებლად.

2240 — აუდიტორული მომსახურების სამუშაო პროგრამა

შიდა აუდიტორებმა მომსახურების მიზნების მისაღწევად უნდა შეიმუშაონ სამუშაო პროგრამები და მოახდინონ მათი დოკუმენტირება.

2240.A1 — სამუშაო პროგრამებში მიეთითება აუდიტორული მომსახურების განვსისას გამოსაყენებელი ინფორმაციის იდენტიფიკაციის, შეგროვების, ანალიზის, შეფასებისა და დოკუმენტირების პროცედურები. სამუშაო პროგრამა დამტკიცებული უნდა იქნას მისი აღსრულების დაწყებამდე. ნებისმიერი ცვლილება პროგრამაში დროულად უნდა იქნას დამტკიცებული.

2240.C1 — საკონსულტაციო მომსახურების სამუშაო პროგრამები შესაძლოა ფორმითა და შინაარსით განსხვავებული იყოს, მომსახურების შინაარსიდან გამომდინარე.

2300 — აუდიტორული მომსახურების განხორციელება

შიდა აუდიტორებმა უნდა მოახდინონ მომსახურების მიზნების მისაღწევად საკმარისი მოცულობის ინფორმაციის განსაზღვრა, შეგროვება, ანალიზი, შეფასება და დოკუმენტურად გაფორმება.

2310 — ინფორმაციის განსაზღვრა და შეგროვება

შიდა აუდიტორებმა მომსახურების მიზნების მისაღწევად უნდა განახორციელონ საკმარისი, საიმედო, შესაბამისი და სასარგებლო ინფორმაციის განსაზღვრა და შეგროვება.

ინტერპრეტაცია

სტანდარტი 2320-2330.A2

„საკმარისი ინფორმაცია“ ეფუძნება ფაქტებს, არის ადეკვატური და იმდენად დამაჯერებელი, რომ საღად მოაზროვნე და ინფორმირებული მომხმარებელი მის საფუძველზე იმავე დასკვნამდე მივა რაზეც აუდიტორი. საიმედო ინფორმაცია — ესაა ყველაზე სრული და სანდო ინფორმაცია, რომლის მიღებაც შესაძლებელია სათანადო აუდიტორული პროცედურების გამოყენებით. შესაბამისი ინფორმაცია მხარს უმაგრებს დაკვირვებების შედეგებს და რეკომენდაციებს და ეხმარება მომსახურების მიზნებს. სასარგებლო ინფორმაცია ეხმარება ორგანიზაციას მიზნების მიღწევაში.

2320 — ანალიზი და შეფასება

შიდა აუდიტორებმა შემაჯამებელი დასკვნები და მომსახურების შედეგები უნდა დააფუძნონ სათანადო ანალიზებს და შეფასებებს.

2330 — ინფორმაციის დოკუმენტირება

შიდა აუდიტორებმა შემაჯამებელი დასკვნების და მომსახურების შედეგების გასამყარებლად უნდა განახორციელონ საკმარისი რაოდენობის სანდო, შესაბამისი და სასარგებლო ინფორმაციის დოკუმენტალური გაფორმება.

2330.A1 — შიდა აუდიტის ხელმძღვანელმა უნდა გააკონტროლოს მომსახურებასთან დაკავშირებულ დოკუმენტაციაზე დაშვება. დოკუმენტების გარე მხარისათვის გადაცემამდე, შიდა აუდიტის ხელმძღვანელმა, საჭიროა დადგენილი წესით მოიპოვოს აღმასრულებელი ხელმძღვანელობის და/ან ორგანიზაციის იურიდიული სამსახურის თანხმობა.

2330.A2 — აუდიტის ხელმძღვანელმა უნდა შეიმუშაოს აუდიტის მომსახურებასთან დაკავშირებული დოკუმენტაციის შენახვის წესები, მი-

უხედავად იმისა თუ რა ფორმით ხდება მისი შენახვა. დოკუმენტაციის შენახვის ვადასთან დაკავშირებული მოთხოვნები შესაბამისობაში უნდა იყოს ორგანიზაციის ანალოგიურ პოლიტიკებთან და ნებისმიერ შესაბამის მარეგულირებელ და სხვა მოთხოვნებთან.

2330.C1 — შიდა აუდიტის ხელმძღვანელმა უნდა შეიმუშაოს საკონსულტაციო მომსახურების განვასთან დაკავშირებული დოკუმენტების მიღების, შენახვის ვადების და მათი შიდა და გარეშე მხარეებზე გავრცელების პოლიტიკა. ეს პოლიტიკები შესაბამისობაში უნდა იყოს ორგანიზაციის ანალოგიურ პოლიტიკებთან და ნებისმიერ შესაბამის მარეგულირებელ და სხვა მოთხოვნებთან.

2340 — მონიტორინგი მომსახურების განვს პროცესზე

განსაზღვრული მიზნების მიღწევის, განუვლი სამუშაოების ხარისხისა და თანამშრომელთა კვალიფიკაციის ამაღლების მიზნით, მომსახურების განვს პროცესზე უნდა ხორციელდებოდეს სათანადო მონიტორინგი.

ინტერპრეტაცია

მონიტორინგის სათანადო მოცულობა დამოკიდებულია შიდა აუდიტორების პროფესიონალური კვალიფიკაციის დონეზე, გამოცდილებაზე და მომსახურების სირთულეზე. შიდა აუდიტის ხელმძღვანელს გააჩნია საერთო პასუხისმგებლობა მომსახურებაზე მონიტორინგზე, მიუხედავად იმისა, სამუშაო შესრულებულია შიდა აუდიტის მიერ თუ შიდა აუდიტისათვის. მას შეუძლია მონიტორინგის განხორციელება დააკისროს შიდა აუდიტში მომუშავე სათანადო გამოცდილების მქონე თანამშრომლებს. სათანადო მტკიცებულებები მონიტორინგის პროცედურების განხორციელების თაობაზე უნდა დოკუმენტირდებოდეს და ინახებოდეს.

2400 — ინფორმირება მომსახურების შედეგების თაობაზე

შიდა აუდიტორებმა უნდა მომზადონ და წარადგინონ საანგარიშგებო ინფორმაცია აუდიტორული და საკონსულტაციო მომსახურებების შედეგების თაობაზე.

2410 — საანგარიშგებო ინფორმაციის წარდგენის კრიტერიუმები

წარდგენილი საანგარიშგებო ინფორმაცია უნდა შეიცავდეს მომსახურების მიზნებს, მასშტაბს და შედეგებს.

2410.A1 — საბოლოო ანგარიში მომსახურების შედეგების თაობაზე უნდა შეიცავდეს შიდა აუდიტორთა შესაბამის შემაჯამებელ დასკვნას და ასევე შესაბამის რეკომენდაციებს და/ან შეთანხმებულ სამოქმედო გეგმას. სადაც ეს აუცილებელია, ანგარიში შეიძლება შეიცავდეს შიდა აუდიტორის მოსაზრებას. მოსაზრება უნდა ითვალისწინებდეს აღმასრულებელი ხელძღვანელობის და/ან ზედამხედველობის უმაღლეს ორგანოს და სხვა დაინტერესებულ მხარეთა მოლოდინებს და ეფუძნებოდეს საკმარის, სანდო, შესაბამის და სასარგებლო ინფორმაციას.

ინტერპრეტაცია

მომსახურების დონეზე აუდიტორის მოსაზრებები შეიძლება შეიცავდეს რეიტინგებს, დასკვნებს ან მომსახურების შედეგების აღწერის სხვა ფორმებს. ამგვარი მომსახურების განევა შესაძლოა უკავშირდებოდეს სპეციფიკური საქმიანობის პროცესის, კონკრეტული რისკის ან ორგანიზაციული ერთეულის კონტროლებს. მსგავსი მოსაზრებების ფორმულირებისას გაითვალისწინება მომსახურების შედეგები და მათი მნიშვნელობა.

2410.A2 — შიდა აუდიტორებისთვის რეკომენდირებულია მომსახურების შესახებ მიწოდებულ საანგარიშგებო ინფორმაციაში ასახონ პოზიტიური შეფასებები საქმიანობის შედეგებზე.

სტანდარტი 2400-2410.A2

სტანდარტი 2410.A3-2420

2410.A3 — მომსახურების შედეგების ორგანიზაციის გარე მხარეებისათვის მიწოდებისას, უნდა მიეთითოს ინფორმაცია მომსახურების შედეგების გავრცელებასა და გამოყენებასთან დაკავშირებული შეზღუდვების თაობაზე.

2410.C1 — საკონსულტაციო მომსახურებათა მიმდინარეობისა და შედეგების შესახებ წარსადგენი საანგარიშგებო ინფორმაციის ფორმა და შინაარსი შეიძლება განსხვავდებოდეს მომსახურების სახისა და კლიენტის მოთხოვნების შესაბამისად.

2420 — საანგარიშგებო ინფორმაციის წარდგენის ხარისხი

საანგარიშგებო ინფორმაცია უნდა იყოს ზუსტი, ობიექტური, გასაგები, ლაკონური, კონსტრუქციული, სრული და დროული.

ინტერპრეტაცია

„ზუსტი“ საანგარიშგებო ინფორმაცია თავისუფალია შეცდომებისა და ცდომილებებისაგან და სწორად ასახავს აღწერილ ფაქტებს. „ობიექტურად“ მიიჩნევა სანდო, ნეიტრალური და მიუკერძოებელი ინფორმაცია, რომელიც მიიღება საკითხთან დაკავშირებული ყველა შესაბამისი ფაქტისა და გარემოების სამართლიანი და დაბალანსებული შეფასებით. „გასაგები“ არის ადვილად აღქმადი და ლოგიკური, არ მოიცავს უსარგებლო ტექნიკურ ტერმინებს და ინფორმაციის მომხმარებელს სრულად აწვდის არსებით და საკითხთან დაკავშირებულ ინფორმაციას. „ლაკონური“ ანგარიშგება პირდაპირ გადადის განსახილველ საკითხზე და არ მოიცავს არააუცილებელ გადახვევებს, ზედმეტ დეტალებს, გამეორებებს და უხვსიტყვაობას. „კონსტრუქციული“ ანგარიშგება ეხმარება მომსახურების კლიენტსა და ორგანიზაციას და საჭიროებისამებრ სთავაზობს მათ გაუმჯობესების წინადადებებს. შეტყობინება არის „სრული“, როცა იგი მიზნობრივ აუდიტორიას აწვდის ყველა საჭირო, არსებით და საკითხთან დაკავშირებულ ინფორმაციასა და დაკვირვების შედეგებს

რეკომენდაციებისა და დასკვნების დასასაბუთებლად. შეტყობინება „დროულია“ თუ მომზადებულია სათანადო დროში, საკითხის მნიშვნელოვნებიდან გამომდინარე, რათა მენეჯმენტს მიეცეს მაკორექტირებელი ქმედების განხორციელების საშუალება.

სტანდარტი 2421-2431

2421 — შეცდომები და გამოტოვებები

თუ საანგარიშგებო ინფორმაციის საბოლოო ვარიანტი შეიცავს არსებით შეცდომას ან გამოტოვებას, შიდა აუდიტის ხელმძღვანელმა უნდა განახორციელოს შესწორებული საანგარიშგებო ინფორმაციის მიწოდება ყველა მხარისთვის, რომლებმაც მიიღეს ინფორმაციის საწყისი ვარიანტი.

2430 — ფრაზის — „განხორციელდა შიდა აუდიტორთა პროფესიული პრაქტიკის საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისად“ გამოყენება

განცხადება იმის თაობაზე, რომ შიდა აუდიტის მომსახურებები „განხორციელდა შიდა აუდიტორთა პროფესიული პრაქტიკის საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისად“, დასაშვებია მხოლოდ მაშინ, თუ ის დასტურდება შიდა აუდიტის ხარისხის უზრუნველყოფისა და გაუმჯობესების პროგრამის შედეგებით.

2431 — მომსახურების ფარგლებში შეუსაბამობის გამჟღავნება

თუ ეთიკის კოდექსთან და *სტანდარტებთან* შეუსაბამობა ზეგავლენას ახდენს კონკრეტულ ინდივიდუალურ მომსახურებაზე, მაშინ მომსახურების შედეგების ამსახველ ანგარიშში უნდა აისახოს შემდეგი:

- ეთიკის კოდექსის პრინციპი/პრინციპები ან ქცევის წესი/წესები ან სტანდარტი/სტანდარტები, რომელთან/რომლებთან სრული შესაბამისობაც ვერ იქნა უზრუნველყოფილი;
- შეუსაბამობის მიზეზი/მიზეზები;

სტანდარტი 2440-2440.C1

- შეუსაბამობის ზეგავლენა მომსახურების განვსაზრვებ დო მის სოანგო-რიშგებო შედეგებზე.

2440 — შედეგების შეტყობინება

შიდა აუდიტის ხელმძღვანელმა უნდა უზრუნველყოს მომსახურების შედეგების მიწოდება შესაბამისი მხარეებისათვის.

ინტერპრეტაცია

შიდა აუდიტის ხელმძღვანელი მომსახურების შედეგების ამსახველი საბოლოო ანგარიშის წარდგენამდე პასუხისმგებელია მის გადახედვასა და შეთანხმებაზე და ასევე იმის განსაზღვრაზე, თუ ვის და როგორ უნდა წარედგინოს ის. იმ შემთხვევაში, თუ შიდა აუდიტის ხელმძღვანელი მოახდენს ამ უფლებამოსილების დელეგირებას, მას შემოაღნიშნული პასუხისმგებლობა არ ეხსნება.

2440.A1 — შიდა აუდიტის ხელმძღვანელი პასუხისმგებელია მომსახურების საბოლოო შედეგების იმ მხარეებისათვის წარდგენაზე, რომლებიც შეძლებენ მათ ჯეროვნად განხილვას.

2440.A2 — თუ საკანონმდებლო და ნორმატიული აქტებით სხვა რამ არაა დადგენილი, შიდა აუდიტის ხელმძღვანელმა, მანამ სანამ მომსახურების შედეგებს წარუდგენს გარეთ მხარეებს, უნდა:

- შეაფასოს ორგანიზაციისთვის შესაძლო რისკი;
- მიიღოს კონსულტაციები აღმასრულებელი ხელმძღვანელობისაგან და/ან საჭიროებისამებრ იურიდიული ერთეულისაგან;
- გააკონტროლოს შედეგების თაობაზე ინფორმაციის გავრცელება მათ გამოყენებაზე შემზღუდვის დადგენის გზით.

2440.C1 — შიდა აუდიტის ხელმძღვანელი პასუხისმგებელია საკონსულტაციო მომსახურების საბოლოო შედეგების კლიენტებისთვის წარდგენაზე.

2440.C2 — საკონსულტაციო მომსახურების განწესას, შესაძლოა გამოვლინდეს პრობლემები მმართველობითი, ზედამხედველობის, რისკის მართვისა და კონტროლის სფეროებში. იმ შემთხვევაში, როდესაც ეს საკითხები ორგანიზაციისათვის მნიშვნელოვანია, მათ თაობაზე ინფორმაცია უნდა მიეწოდოს ორგანიზაციის ოპერაციულ მენეჯმენტს, აღმასრულებელ ხელმძღვანელობას და ზედამხედველობის უმაღლეს ორგანოს.

2450 — განზოგადებული მოსაზრება

განზოგადებული მოსაზრების მომზადებისა და წარდგენის შემთხვევაში, ის უნდა ითვალისწინებდეს ორგანიზაციის სტრატეგიებს, რისკებსა და მიზნებს, ასევე აღმასრულებელი მენეჯმენტის, მმართველობითი და ზედამხედველობის უმაღლესი ორგანოსა და სხვა დაინტერესებული მხარეების მოლოდინებს. განზოგადებული შეფასებები გამყარებული უნდა იქნას საკმარისი, სანდო, შესაბამისი და სასარგებლო ინფორმაციით.

ინტერპრეტაცია

წარდგენილი საანგარიშგებო ინფორმაცია უნდა შეიცავდეს:

- სამუშაოს მასშტაბს, დროითი პერიოდის მითითებით, რომელზეც ვრცელდება შეფასება;
- ინფორმაციას მომსახურების მასშტაბში არსებულ შემლუდებზე;
- ინფორმაციას ყველა მომიჯნავე მომსახურებების თაობაზე, მათ შორის მარწმუნებელი მომსახურების გამწვევი სხვა მხარეების სამუშაოს შედეგების მიმართ ნდობაზე;
- მოკლე შემაჯამებელი ინფორმაციას, რომელიც ამყარებს განზოგადებულ მოსაზრებას;
- რისკისა ან კონტროლის კონცეპტუალურ მოდელებს ან სხვა კრიტერიუმებს, რასაც ეფუძნება განზოგადებული მოსაზრება;

სტანდარტი 2500-2600

- მომზადებული განზოგადებული მოსაზრება, შემაჯამებელი შეფასება, საბოლოო დასკვნა.

უარყოფითი განზოგადებული მოსაზრების წარდგენის მიზეზები დასაბუთებული უნდა იყოს.

2500 — მომსახურების შედეგებში ასახულ აღმოჩენებზე მენეჯმენტის მხრიდან რეაგირების პროცესის მონიტორინგი

შიდა აუდიტის ხელმძღვანელმა უნდა ჩამოაყალიბოს და შეინარჩუნოს მომსახურების შედეგების საბოლოო ანგარიშში ასახული შიდა აუდიტის აღმოჩენებზე მენეჯმენტის მიერ გასატარებელ ღონისძიებათა მონიტორინგის სისტემა.

2500.A1 — შიდა აუდიტის ხელმძღვანელმა უნდა ჩამოაყალიბოს განულები რეკომენდაციების შესრულებაზე მონიტორინგის პროცესი, რათა დარწმუნდეს და ზედამხედველობა გაუწიოს იმას, რომ მენეჯმენტის მიერ ტარდება ქმედითი მარეაგირებელი ღონისძიებები ან აღმასრულებელ ხელმძღვანელობას თავის თავზე აქვს აღებული მარეაგირებელი ღონისძიებების გაუტარებლობით წარმოშობილი რისკი.

2500.C1 — შიდა აუდიტმა უნდა უზრუნველყოს საკონსულტაციო მომსახურებათა შედეგების დანერგვის მდგომარეობაზე მონიტორინგი კლიენტთან შეთანხმებული საზღვრებში.

2600 — ინფორმაციის მიწოდება დაშვებული ნარჩენი რისკების შესახებ

იმ შემთხვევაში, თუ შიდა აუდიტის ხელმძღვანელი ჩათვლის, რომ ორგანიზაციის ოპერაციული მენეჯმენტი ორგანიზაციისათვის დაუშვებლად მაღალ ნარჩენ რისკს იღებს, შიდა აუდიტის ხელმძღვანელმა ეს საკითხი უნდა განიხილოს აღმასრულებელ ხელმძღვანელობასთან. თუ შიდა

აუდიტის ხელმძღვანელი ჩათვლის, რომ ნარჩენ რისკთან დაკავშირებული საკითხი კვლავ არაა გადაწყვეტილი, მან ინფორმაცია ამ საკითხთან დაკავშირებით უნდა მიიწოდოს ზედამხედველობის უმაღლეს ორგანოს.

სტანდარტი 2600

სარგებლის შექმნა (Add Value)

შიდა აუდიტი ორგანიზაციისათვის (და დაინტერესებული მხარეებისთვის) სარგებელს ქმნის იმ შემთხვევაში, როცა ის უზრუნველყოფს ობიექტური და კვალიფიციური რწმუნების გამოხატვას და ხელს უწყობს მმართველობის, ზედამხედველობის, რისკის მართვისა და კონტროლის პროცესების ეფექტურობისა და ეფექტიანობის ამაღლებას.

ადეკვატური კონტროლი (Adequate Control)

კონტროლი ადეკვატურია, თუ იგი მენეჯმენტის მიერ დაგეგმილი და ორგანიზაციულად გაწერილია (დიზაინის შექმნა) ისე, რომ მიღებულ იქნას გონივრული რწმუნება იმის თაობაზე, რომ მიღებულ იქნას გონივრული რწმუნება იმის თაობაზე, რომ ორგანიზაციის რისკები ქმედითად იმართება, ხოლო ორგანიზაციის მიზნები და ამოცანები სრულდება ეფექტურად და ეკონომიური თვალსაზრისით გამართლებული გზებით.

მარწმუნებელი მომსახურებები (Assurance Services)

დამოუკიდებელი შეფასების მომზადების მიზნით, ორგანიზაციის მმართველობის, ზედამხედველობის, რისკის მართვისა და კონტროლის პროცესების თაობაზე არსებული აუდიტორული მტკიცებულებების ობიექტური ანალიზი. მაგალითად,

შეიძლება მოყვანილი იყოს ფინანსური აუდიტი, ეფექტიანობის აუდიტი, შესაბამისობის აუდიტი, სისტემის უსაფრთხოების აუდიტი და ტრანზაქციების აუდიტი (due diligence engagements).

აღმასრულებელი ხელმძღვანელობა და/ან ზედამხედველობის უმაღლესი ორგანო (Board)

ორგანიზაციის მართვის ან ზედამხედველობის უმაღლესი ორგანო (როგორცაა დირექტორთა საბჭო, სამეთვალყურეო საბჭო, მმართველთა საბჭო, კურატორიუმი), რომელსაც გააჩნიათ პასუხისმგებლობა ორგანიზაციის მმართველობასა და საქმიანობის ზედამხედველობაზე და აღმასრულებელი ხელმძღვანელობისათვის პასუხისმგებლობის დაკისრებაზე. მიუხედავად იმისა, რომ სხვადასხვა სფეროებსა და იურისდიქციებში კორპორაციული მმართველობის სისტემები განსხვავებულია, როგორც წესი, აღმასრულებელი ხელმძღვანელობა და/ან ზედამხედველობის უმაღლესი ორგანო შედგება ისეთი წევრებისაგან, რომლებიც არ არიან ორგანიზაციის თანამშრომლები და/ან არ არიან მხოლოდ მენეჯერები. თუკი აღმასრულებელი ხელმძღვანელობა და/ან ზედამხედველობის უმაღლესი ორგანო არ არსებობს, მაშინ სტანდარტებში გამოყენებული ფრაზა —

„აღმასრულებელი ხელმძღვანელობა და/ან ზედამხედველობის უმაღლესი ორგანო“ — შეიძლება გულისხმობდეს პირს ან პირთა ჯგუფს, რომლებსაც გააჩნია მმართველობისა და ზედამხედველობის უფლებამოსილება. გარდა ამისა, „აღმასრულებელი ხელმძღვანელობა და/ან ზედამხედველობის უმაღლესი ორგანო“ შეიძლება გამოყენებული იქნას კომიტეტის ან სხვა ორგანოსთან მიმართებაში, რომლებზეც აღმასრულებელი ხელმძღვანელობა და/ან ზედამხედველობის უმაღლესი ორგანო მოახდენს გარკვეული უფლებამოსილების დელეგირებას (მაგალითად აუდიტის კომიტეტი).

საქმიანობის დებულება (Charter)

აუდიტის დებულება წარმოადგენს შიდაორგანიზაციულ ფორმალურ დოკუმენტს, რომელიც განსაზღვრავს შიდა აუდიტის ერთეულის მიზნებს, უფლებამოსილებასა და ვალდებულებებს. შიდა აუდიტის დებულება ადგენს ორგანიზაციაში შიდა აუდიტის სტატუსს, შიდა აუდიტის საქმიანობის საზღვრებსა და შინაარსს, აწესებს შიდა აუდიტორული მომსახურების განვეისას შესაბამის დოკუმენტაციაზე, თანამშრომლებზე და მატერიალურ ქონებაზე (აქტივებზე) წვდომის უფლებებს.

შიდა აუდიტის ხელმძღვანელი (Chief Audit Executive)

ორგანიზაციის ერთ-ერთი მაღალი ხელმძღვანელის თანამდებობა, რომელიც პასუხისმგებელია შიდა აუდიტის ეფექტურად მართვაზე შიდა აუდიტის დებულებისა და შიდა აუდიტის პროფესიული პრაქტიკის საერთაშორისო საფუძვლების გამოსაყენებლად სავალდებულო ელემენტების შესაბამისად. შიდა აუდიტის ხელმძღვანელს ან მის მიმართ დაქვემდებარებულ პირებს გააჩნიათ სათანადო პროფესიული სერთიფიკატები და კვალიფიკაციები. სხვადასხვა ორგანიზაციაში ეს თანამდებობა შეიძლება იწოდებოდეს განსხვავებულად ან გულისხმობდეს განსხვავებულ მოვალეობებს.

ეთიკის კოდექსი (Code of Ethics)

შიდა აუდიტორთა გლობალური ინსტიტუტის (IIA) ეთიკის კოდექსი მოიცავს პროფესიასთან და შიდა აუდიტის საქმიანობის პრაქტიკასთან დაკავშირებულ პრინციპებს და ქცევის წესებს, რომელიც აღწერენ იმ ქცევებს, რომელსაც მოელიან შიდა აუდიტორებისაგან. ეთიკის კოდექსი ვრცელდება ფიზიკურ და იურიდიულ პირებზე, რომლებიც ეწევიან შიდა აუდიტორულ მომსახურებებს. ეთიკის კოდექსის მიზანია პროფესიონალ შიდა აუდიტორთა გლობალური

თანამეგობრობაში მაღალი ეთიკური ნორმების გავრცელება.

შესაბამისობა (Compliance)

პოლიტიკებთან, გეგმებთან, პროცედურებთან, კანონმდებლობასთან, ნორმატიულ აქტებთან, სახელშეკრულებო ვალდებულებებთან და სხვა მოთხოვნებთან შესაბამისობა.

ინტერესთა კონფლიქტი (Conflict of Interest)

ნებისმიერი ურთიერთობა, რომელიც უკვე ფაქტიურად არსებობს ან შესაძლოა აღქმული იქნას, როგორც ორგანიზაციის ინტერესებისათვის შეუსაბამო. ინტერესთა კონფლიქტმა შეიძლება ზიანი მიაყენოს პირის მიერ თავისი მოვალეობების ობიექტურად განხორციელების უნარს.

საკონსულტაციო მომსახურებები (Consulting Services)

კლიენტისათვის რჩევის, რეკომენდაციის მიცემასთან ან კლიენტის მხარდაჭერასთან დაკავშირებული სხვა მსგავსი მომსახურებები, რომელთა შინაარსი და მასშტაბი თანხმდება კლიენტთან, და რომელიც მიზნად ისახავს ორგანიზაციის მმართველობის, ზედამხედველობის, რისკის მართვისა და კონტროლის პროცესების გაუმჯობესებას შიდა აუდიტორის მიერ მენეჯერული პასუხისმგებლობის აღების გარეშე. მისი

მაგალითებია რჩევისა და რეკომენდაციის მიცემა, ფასილიტაცია, თანამშრომელთა სწავლება.

კონტროლი (Control)

აღმასრულებელი ხელმძღვანელობის და/ან ზედამხედველობის უმაღლესი ორგანოს ან სხვა მხარის მიერ, რისკის მართვისა და მიზნების მიღწევისა და ამოცანის შესრულების ალბათობის გაზრდის მიზნით განხორციელებული ნებისმიერი ღონისძიება. მენეჯმენტი გეგმავს, ორგანიზებას უწევს და არეგულირებს საკმარისი ღონისძიებების განხორციელების პროცესს, რათა რაც შეიძლება გარანტირებული იქნას დასახული მიზნების მიღწევა და ამოცანების შესრულება.

კონტროლის გარემო (Control Environment)

ორგანიზაციაში კონტროლის მნიშვნელობის თაობაზე ზედამხედველობის უმაღლესი ორგანოს, აღმასრულებელი ხელმძღვანელობისა და მენეჯმენტის დამოკიდებულება და მოქმედებები. კონტროლის გარემო უზრუნველყოფს სათანადო ორგანიზებული მידგომების, წინაპირობებისა და სტრუქტურის დამკვიდრებას შიდა კონტროლის სისტემის უმთავრესი მიზნების მისაღწევად. კონტროლის გარემო მოიცავს შემდეგ ელემენტებს:

- პატიოსნება და ეთიკური ღირებულებები;
- მართვის სტილი და ფილოსოფია;
- ორგანიზაციული სტრუქტურა;
- მოვალეობებისა და პასუხისმგებლობების განაწილება;
- ადამიანური რესურსების მართვის პოლიტიკები და პროცედურები;
- პერსონალის კვალიფიკაცია.

კონტროლის პროცესები (Control Processes)

პოლიტიკები, პროცედურები (როგორც ავტომატიზირებული, ისე არავტომატიზირებული) და ქმედებები, რომლებიც წარმოადგენენ კონტროლის სისტემების ნაწილს, რომლებიც შემუშავდნენ და მოქმედებენ იმისათვის, რომ უზრუნველყოფილ იქნას რისკების შენარჩუნება ორგანიზაციის მიერ დადგენილ საზღვრებში.

მომსახურება (Engagement)

შიდა აუდიტის გეგმით გათვალისწინებული კონკრეტული აუდიტორული შემოწმება, სპეციალური დავალება, ან აუდიტორული გადახედვა (მიმოხილვა), ისეთები როგორიცაა მაგალითად, შიდააუდიტორული შემოწმება, კონტროლის სისტემის თვითშეფასების მონიტორინგი, თაღლითური ქმედების ფაქტების შესწავლა, კონსულტაციების გაწევა. მომსახურება შესაძლოა მოიცავდეს რამოდენიმე დავალების ან ქმედების შესრულებას

რამოდენიმე ურთიერთდაკავშირებული მიზნების შესრულებისათვის.

შიდა აუდიტის პროფესიული პრაქტიკის საერთაშორისო პრინციპები (Core Principles for the Professional Practice of Internal Auditing)

შიდა აუდიტის პროფესიული პრაქტიკის საერთაშორისო პრინციპები წარმოადგენს შიდა აუდიტის პროფესიული პრაქტიკის საერთაშორისო საფუძვლების ფუნდამენტს და ორიენტირებულია შიდა აუდიტის ეფექტიანობის ამაღლებაზე.

მომსახურების მიზნები (Engagement Objectives)

შიდა აუდიტორების მიერ დეკლარირებული ზოგადი განცხადებები, რომლებიც განსაზღვრავენ მომსახურების მოსალოდნელ შედეგებს.

აუდიტორული მომსახურების სამუშაო პროგრამა (Engagement Work Program)

დოკუმენტი, რომელშიც აღწერილია მომსახურების გეგმის შესასრულებლად საჭიროა პროცედურები.

მომსახურების გარე მიმწოდებელი (External Service Provider)

ორგანიზაციის გარედან მოწვეული ფიზიკური ან იურიდიული პირი, რომელსაც გააჩნია სპეციალური ცოდნა, უნარები და გამოცდილება კონკრეტულ სფეროში.

თაღლითური ქმედება (Fraud)

ნებისმიერი უკანონო ქმედება, რომელიც შეიცავს მოტყუების, ნამოქმედარის დაფარვის ან ნდობის ბოროტად გამოყენების ელემენტებს. თაღლითურ ქმედებას არ განეკუთვნება ისეთი ქმედებები, რომლებიც ხორციელდება ფიზიკური ძალის გამოყენებით ან მისი გამოყენების მუქარით. თაღლითური ქმედება ხორციელდება ფიზიკური და იურიდიული პირების მიერ ფულის, საკუთრების ან მომსახურების მიღების მიზნით ან თანხების გადახდის და მომსახურების გაწევის თავიდან არიდების მიზნით, ან პირადი ან კომერციული უპირატესობის მოპოვების მიზნით.

მმართველობა და ზედამხედველობა (Governance)

აღმასრულებელი ხელმძღვანელობის და/ან ზედამხედველობის უმაღლესი ორგანოს მიერ განსაზღვრული პროცესებისა და ორგანიზაციული სტრუქტურების ერთობლიობა, რომლებიც ემსახურებიან ორგანიზაციის მიზნების მისაღწევისათვის საჭირო საქმიანობების ინფორმაციულ უზრუნველყოფას, რეგულირებას, მართვასა და ზედამხედველობას.

უარყოფითი ფაქტორები (Impairments)

ფაქტორებს, რომლებიც უარყოფითად მოქმედებენ ორგანიზაციული

დამოუკიდებლობასა და პიროვნული ობიექტურობაზე მიეკუთვნება ფიზიკურ პირთა ინტერესთა კონფლიქტი, შემონშების მასშტაბის შეზღუდვები, დოკუმენტაციაზე, პერსონალსა და აქტივებზე დაშვების შეზღუდვები და რესურსების (დაფინანსების) შეზღუდვა.

დამოუკიდებლობა (Independence)

ისეთი პირობებისგან თავისუფლება, რომლებიც საფრთხეს უქმნის შიდა აუდიტის მიერ ფუნქციების მიუკერძოებლად განახორციელების შესაძლებლობას.

კონტროლის პროცედურები

საინფორმაციო ტექნოლოგიებში

(Information Technology Controls)

ლონისძიებები, რომლებიც მხარს უჭერენ ორგანიზაციის ოპერაციულ საქმიანობას და მმართველობას, ასევე საინფორმაციო ტექნოლოგიური ინფრასტრუქტურის საერთო და სპეციფიკური კონტროლები, როგორიცაა აპლიკაციური პროგრამები, საინფორმაციო მასივები, ინფრასტრუქტურა და ადამიანები.

საინფორმაციო ტექნოლოგიების

მმართველობა და ზედამხედველობა

(Information Technology

Governance)

მოიცავს აღმასრულებელ

ხელმძღვანელობას, ორგანიზაციულ

სტრუქტურებსა და პროცესებს, რომლებიც უზრუნველყოფენ იმას, რომ ორგანიზაციის საინფორმაციო ტექნოლოგიები მხარს უჭერდნენ ორგანიზაციულ სტრატეგიებსა და მიზნებს.

შიდა აუდიტი (Internal Audit Activity)

დეპარტამენტი, განყოფილება, კონსულტანტთა ან სხვა სპეციალისტთა ჯგუფი, რომლებიც სარგებლის შექმნელად და ორგანიზაციის საქმიანობის გასაუმჯობესებლად აწვდიან მას დამოუკიდებელ და ობიექტურ მარწმუნებელ და საკონსულტაციო მომსახურებებს. შიდა აუდიტი ეხმარება ორგანიზაციას დასახული მიზნების მიღწევაში, რაც გამოიხატება მმართველობის, რისკის მართვისა და კონტროლის პროცესების ქმედითობის შესაფასებისა და გაუმჯობესებისათვის სისტემატიზირებული და სათანადოდ ორგანიზებული მიდგომების გამოყენებაში.

პროფესიული პრაქტიკის

საერთაშორისო საფუძვლები

(International Professional Practices Framework)

შიდა აუდიტის კონცეპტუალური საფუძველი, სისტემატიზირებული საყოველთაოდ მიღებული ნორმატიულ-მეთოდოლოგიური დოკუმენტი, რომელიც შემუშავებულია შიდა აუდიტორთა გლობალური

ინსტიტუტის (IIA) მიერ. დოკუმენტი დაჯგუფებულია ორ კატეგორიად: (1) გამოსაყენებლად სავალდებულო და (2) გამოსაყენებლად რეკომენდირებული.

უნდა (Must)

სტანდარტებში სიტყვა „უნდა“ გამოიყენება იმ შემთხვევებში, როდესაც მოთხოვნილია დადგენილი მოთხოვნების აუცილებელი (უპირობო) შესრულება.

ობიექტურობა (Objectivity)

მენტალური თავალსაზრისით მიუკერძოებელი მდგომარეობა, რაც შიდა აუდიტორებს საშუალებას აძლევს ისეთნაირად გაწიონ მომსახურება, რომ თვითონ ჩამოუყალიბდეთ ნდობა თავისი სამუშაოს შედეგებისადმი და არ დაუშვან მის ხარისხთან დაკავშირებული კომპრომისი. ობიექტურობა მოითხოვს, რომ შიდა აუდიტორებმა აუდიტის ობიექტთან დაკავშირებული თავიანთი მოსაზრებები არ დაუქვემდებარონ სხვების მოსაზრებებს.

განზოგადებული მოსაზრება (Overall Opinion)

შიდა აუდიტის ხელმძღვანელის მიერ მომზადებული შეფასება, საბოლოო დასკვნა და/ან მომსახურების შედეგის სხვაგვარი აღწერა, რომელიც მიმართულია ორგანიზაციის მმართველობის,

ზედამხედველობის, რისკის მართვისა და კონტროლის პროცესების ფართე წრესთან დაკავშირებით საკითხების გადასაწყვეტად. განზოგადებული მოსაზრება არის შიდა აუდიტის ხელმძღვანელის პროფესიული მოსაზრება, რომელიც ეფუძნება დროის გარკვეულ მონაკვეთში განხორციელებულ რამოდენიმე ინდივიდუალური მომსახურების შედეგებს და სხვა ღონისძიებებს.

რისკი (Risk)

გარკვეული სარისკო მოვლენის მოხდენის შესაძლებლობა, რომელსაც შეუძლია ზეგავლენა მოახდინოს დასახული მიზნების მიღწევაზე. რისკი იზომება სარისკო მოვლენის მატერიალიზაციის შედეგად მოსალოდნელი შედეგისა და მოვლენის მოხდენის ალბათობის შეფასების გზით.

რისკის მადა (Risk Appetite)

რისკის დონე, რომლის ფარგლებშიც ორგანიზაციას შეუძლია მიიღოს რისკი.

რისკის მართვა (Risk Management)

შესაძლო სარისკო მოვლენების ან სიტუაციების გამოვლენის, შეფასების, მართვისა და კონტროლის პროცესი, რომლის მიზანია გონივრული რწმუნების მიღება ორგანიზაციული მიზნების მიღწევასთან დაკავშირებით.

„საჭიროა“ ან მისი სინონიმი (Should)

სტანდარტებში სიტყვის „საჭიროა“

გამოიყენება იმ შემთხვევაში, როცა არსებობს დადგენილ მოთხოვნებთან შესაბამისობის მოლოდინი. გამონაკლის წარმოადგენს ისეთი შემთხვევები, როცა სათანადო პროფესიული მიდგომებისა და შეფასების საფუძველზე გამართლებულია შეუსაბამობის დაშვება.

არსებითობა (Significance)

განხილულ კონტექსტში საკითხის შეფარდებითი მნიშვნელობა (სერიოზულობა), მათ შორის ისეთი რაოდენობრივი და ხარისხობრივი ფაქტორების გათვალისწინებით, როგორიცაა სიდიდე, შინაარსი, ეფექტი, შესაბამისობა და ზეგავლენა. პროფესიული განსაჯა შიდა აუდიტორებს ეხმარება საკითხების სერიოზულობის შეფასებაში მათ წინაშე დასახული მიზნების კონტექსტის გათვალისწინებით.

სტანდარტი (Standard)

შიდა აუდიტის გლობალური ინსტიტუტის (IIA) შიდა აუდიტის სტანდარტების საბჭოს მიერ გამოცემული ოფიციალური პროფესიული შეტყობინება, რომელიც შიდა აუდიტის საქმიანობის ფართე სპექტრისათვის და ასევე შიდა აუდიტის საქმიანობის შეფასებისათვის აწესებს გარკვეულ მოთხოვნებს.

აუდიტის ავტომატიზირებული

მეთოდები (Technology-based Audit Techniques)

აუდიტის ნებისმიერი ავტომატიზირებული მეთოდი, როგორიცაა აუდიტის საერთო პროგრამული უზრუნველყოფა, სატესტო მონაცემების გენერატორი, აუდიტის კომპიუტერული პროგრამები, სპეციალური დამხმარე პროგრამები და კომპიუტერიზირებული აუდიტორული პროცედურები (CAAT).